

З М І С Т

ЕВОЛЮЦІЯ ОБІЦЯНОК: ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ	2
ПАРЛАМЕНТ-2007 VS ПАРЛАМЕНТ-2012 ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ	2
Виклики і ключові питання	2
Замість висновку	3
Реалії політико-адміністративної реформи	5
Проблеми сектору державного управління – погляд експерта	8
Пропозицій політичних партій у сфері КОНСТИТУЦІЙНОЇ РЕФОРМИ	9
Пропозиції політичних партій щодо АДМІНІСТРАТИВНОЇ РЕФОРМИ	10
«МОВНІ» ОБІЦЯНКИ НАРОДНИХ ДЕПУТАТІВ УКРАЇНИ 7 СКЛИКАННЯ: ВИКОНУЮТЬСЯ, АЛЕ НЕ ВИКОНАНІ	14
Комуністична партія України – еволюція обіцянок	15
Обіцянка – не в межах компетенції парламенту	15
ПАРТІЯ РЕГІОНІВ	16
«БАТЬКІВЩИНА»	17
«СВОБОДА» та «УДАР»	18
МІЖФРАКЦІЙНЕ ОБ'ЄДНАННЯ «За українську мову»	19
САМОВИСУВАНЦІ ПО МАЖОРИТАРНИХ ОКРУГАХ	20
Перелік всіх законодавчих ініціатив у ВРУ станом на 01 листопада 2013 року	20
ПОСЛІДОВНА РОБОТА, ЧИ «ОКОПНЕ» ПРОТИСТОЯННЯ	22
Чому це важливо для майбутнього України та опозиційних політичних сил ?	22
Що обіцяли «Удар» та «Батьківщина» щодо наповнення коштами місцевих бюджетів?	23
Як же «Удар» та «Батьківщина» виконують взяті передвиборчі зобов'язання?	23
ВАЖЛИВІСТЬ ВІДСТЕЖЕННЯ І КОНТРОЛЮ РЕЗУЛЬТАТІВ РОБОТИ ПАРЛАМЕНТСЬКИХ ФРАКЦІЙ І НАРОДНИХ ДЕПУТАТІВ, ОБРАНИХ В ОДНОМАНДАТНИХ ОКРУГАХ	25
Методологія	26
Між словом і ділом: як мажоритарники Донецька виконують свої передвиборні обіцянки	26
Народний депутат Бахтеєва Тетяна Дмитрівна	32
Народний депутат Бобков Олександр Михайлович	36
Народний депутат Ландик Валентин Іванович	39
Народний депутат Левченко Микола Олександрович	41
Народний депутат Звягільський Юхим Леонідович	43

ЕВОЛЮЦІЯ ОБІЦЯНОК: ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ ПАРЛАМЕНТ-2007 VS ПАРЛАМЕНТ-2012 ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ

Виклики і ключові питання

Для пересічних громадян, і для експертів очевидно, що якість державного управління в Україні не відповідає ні демократичним стандартам, ні сучасним викликам. Діяльність публічної адміністрації не може задовольняти громадян, які не отримують публічні послуги належної якості, – та політків, які позбавлені якісного інструментарію для реалізації своїх політичних ініціатив.

Звичним явищем при спілкуванні громадян з органами влади є бюрократизм, тяганина, корупція і закритість. Більшість державних службовців досі не володіють сучасними методами та технологіями підготовки та прийняття управлінських рішень, в тому числі щодо аналізу регуляторного впливу пропонованих рішень та організації публічних консультацій під час їх підготовки. Так само і більшість політиків мало обізнані зі стандартами демократичного урядування. З одного боку, вони не вміють ефективно використовувати бюрократичний апарат у публічних інтересах, з іншого – завдають шкоди системі урядування партійно-політичними впливами. Надмірно централізована система прийняття рішень та розподілу публічних ресурсів гальмує розвиток місцевого самоврядування.

Гостру потребу проведення адміністративної реформи в Україні було офіційно визнано у 1998 році, схваленням Концепції адміністративної реформи. Проте поступ у цій царині був дуже незначний, насамперед зважаючи на відсутність політичної волі у керівництва держави (зокрема, глави держави) до проведення адміністративної реформи. А проголошені у 2005 році ініціативи Уряду щодо реформи місцевого самоврядування не були реалізовані через недостатню підготовку концепції та відсутність в Уряді парламентської підтримки.

Варто зауважити, що під адміністративною реформою розуміється комплексна реформа, яка включає:

- реформу системи органів виконавчої влади;
- зміни у процедурах розробки політики (як офіційної позиції держави (громади) по певній проблемі) та ухвалення нормативних актів;
- реформу державної та муніципальної служби;
- реформу адміністративних процедур;
- реформу місцевого самоврядування та адміністративно-територіального устрою;
- запровадження регіонального самоврядування (у перспективі).

У цьому матеріалі, присвяченому реформуванню **«державного управління»**, розглядаються і питання **конституційної реформи**, зважаючи на тісний зв'язок між конституційним регулюванням (політичною системою) і публічною адміністрацією.

Адже очевидно, що відсутність стабільного та раціонального конституційного регулювання негативно впливає на якість державного (публічного) управління. При цьому більшість экс-

пертів відзначає, що ключовими сучасними проблемами Основного Закону України є відсутність балансу повноважень на центральному та місцевому рівнях та відсутність конституційних передумов для розвитку спроможного місцевого самоврядування.

Отже, враховуючи все вище зазначене у цьому дослідженні акцент буде зроблено на ставленні політичних партій (блоків) до наступних проблем:

1. Конституційна реформа;
2. реформа центральних органів виконавчої влади та державної служби;
3. зміцнення статусу громадянина у відносинах з органами влади;
4. реформа місцевого самоврядування та регіональної влади.

Ключовими критеріями аналізу обіцянок Фондації «Відкрите суспільство» було:

АДЕКВАТНІСТЬ: відповідність обіцянки особливим характеристикам, специфічним властивостям проблеми;

ПОСЛІДОВНІСТЬ: врахування попередніх рішень, лобістських кампаній чи інших спроб вирішення подібних проблем;

ІНФОРМАЦІЙНО-ПРОПАГАНДИСТСЬКІ АСПЕКТИ: особливості сприйняття змісту рішення та суспільних дискусій навколо нього.

Замість висновку

Оцінюючи якість передвиборчих програм політичних партій (блоків) у частині конституційної та адміністративної реформи Фондація «Відкрите суспільство» відзначає здебільшого їх несистемність, декларативність та непослідовність.

У частині **конституційної реформи** позиції партій (об'єднань) залежать від їх приналежності до провладного чи опозиційного табору, а також від амбіцій лідерів партій (блоків).

Нагадаємо, що під час домінування у ВРУ посилення парламенту пропонувалося Партією Регіонів та КПУ (останніми аж до ліквідації інституту Президента). Після здобуття посади Президента ПР «забула» про наміри щодо зростання ролі парламентаризму, натомість де факто звівши його потенціал до мінімуму.

БЮТ в ідеалі цікавила будь-яка модель влади, у якій залишиться один центр (або президентський, або прем'єрський). Тим не менш, на разі політична сила, керована Арсенієм Яценюком, фактично не пропонує конкретних перспектив зміни засадничих положень владної системи. У будь-якому випадку негативом для суспільства є те, що ця опозиційна сила політична не має власного бачення альтернативи форми правління для сучасної України.

Багато політичних сил зловживають обіцянками щодо різного роду референдумів (це стосується зокрема, програм УДАРу, БЮТ і КПУ, а в ході виборчих перегонів тему референдумів порушувала і Партія Регіонів). Можна погодитись з точкою зору тих експертів, які вважають, що заклики (обіцянки) референдумів залишаються насамперед інструментом мобілізації електорату та формою «загравання» з виборцями. Крім того, подібні тези створюють певну «ілюзію» демократії, яка залишає у громадян відчуття можливості свого впливу на владу при реальну її відсутність.

Оцінюючи еволюцію передвиборчих програм парламентських політичних партій (блоків) у частині **адміністративної реформи** варто вказати на їх традиційну фрагментованість та

неузгодженість. Їх неповнота та несистемність. Зокрема, у жодній програмі немає цілісного бачення та вдосконалення бажаної системи публічного урядування, і навіть більше, – кроків щодо імплементації адміністративної реформи. Наявні зобов'язання є здебільшого загальними або декларативними.

Жодна політична сила не визначила своїм завданням розмежування політичних та адміністративних функцій і посад у виконавчій владі. Також у жодній програмі не наголошено на потребах деполітизації та професіоналізації публічної служби (ідеї люстрації ВО Свободи мають відчутно інше забарвлення. Натомість популярними були заклики щодо скасування пільг (хоча практично усі парламентські політичні сили могли вирішити це питання ще у попередніх каденціях). Також прикро, що політичні сили досі використовують популізм «скорочення вдвічі державного апарату чи чисельності державних службовців» (КПУ).

Жодна політична сила не взяла на себе зобов'язання провести адміністративно-територіальну реформу, хоча це завдання гостро стоїть перед Україною. А це означає, що політичні сили або не усвідомлюють потреби проведення повноцінної адміністративної реформи в Україні, або не готові брати на себе відповідальність перед суспільством за непопулярні кроки.

Жодна з політичних сил не брала на себе офіційних зобов'язань щодо **захисту громадянина у відносинах з органами влади** (тези щодо мінімізування контакту громадян із чиновниками мають де кларативний характер). Зокрема, не має ні зобов'язань щодо належного правового регулювання адміністративної процедури (процедур), ні реформування системи надання адміністративних послуг, ні підвищення ефективності механізмів адміністративного оскарження.

Отже, наразі зробити однозначний прогноз щодо перспектив адміністративної реформи важко. З одного боку, жодна політична сила не декларувала потреби проведення адміністративної реформи як ключового пріоритету. З іншого боку, різні аспекти адміністративної реформи присутні у більшості передвиборчих програм.

Найчисельніша сила ВРУ – **провладна Партія регіонів** – у своїй виборчій програмі не порушувала питань, що стосуються внесення змін до Конституції. Нагадаємо, що ключову зміну вона отримала восени 2010 року, коли рішенням Конституційного суду була скасована політична реформа та відновлена чинність редакції 1996 року.

Об'єднана опозиція «Батьківщина» висунула 10 тез, які можна вважати обіцянками конституційного рівня. Серед найгучніших – імпічмент Віктору Януковичу, ліквідація Конституційного суду та скасування недоторканності та пільг високопосадовців. Тим не менш, до сьогодні частково виконати вдалося лише одну з них – особисте голосування у парламенті, у той час як журналістам все ж вдалеться зафіксувати «кнопкодавство» у лавах опозиціонерів. Антикорупційна люстрація та кримінальна відповідальність за неособисте голосування наразі залишаються на політичних агітках.

«УДАР» зробив 11 обіцянок фундаментального рівня, зокрема, запровадження народної законодавчої ініціативи, право народного вето (референдум може скасовувати рішення влади), знову ж таки антикорупційна люстрація, а також відновлення реального самоврядування у Києві. Але ці проекти, як і ряд інших (право голосу на місцевих виборах з 16 років, вибори мера у два тури, запровадження суду присяжних) – або залишилися без уваги парламентарів, або досі чекають розгляду у сесійній залі.

«Свобода» напродукувала 9 тез, що так чи інакше стосуються засадничих сфер управління державою. Окрім традиційної для націоналістів обіцянки люстрації, Свобода обіцяла ухвалити Закон про імпичмент (комітет рекомендував відхилити проект фракції), унеможливити спроби конституційного перевороту, встановити пропорційну виборчу систему з відкритими списками, а також запровадити голосування у ВР відбитком пальця (проект відкликано). У свою чергу обіцянка скасувати недоторканність стосовно кримінальних та економічних злочинів не знайшла вираження у законопроекті.

Комуністи запропонували п'ять тез фундаментального рівня, зокрема традиційна обіцянка про скасування недоторканності, виборність суддів, законодавче закріплення проведення референдумів стосовно важливих суспільних питань, а також «унеможливлення сімейственності та клановості влади». Жодна передвиборча ініціатива КПУ такого рівня не отримала уваги депутатів у вигляді законодавчої ініціативи.

Реалії політико-адміністративної реформи

Варто зауважити, що із приходом до влади В.Януковича на основі існуючої інституційної системи формується жорстка вертикаль влади, що досягається через зміни у центральних органах влади. Перш за все було реформатовано більшість у Верховній Раді за рахунок використання голосів окремих депутатів, які входили до опозиційних новому президентові фракцій. Це явище згодом було легітимізоване рішенням Конституційного Суду України¹. За рахунок формування нової коаліції у парламенті (яка склалася як наслідок зміни центру впливу у владі та відповідної переорієнтації інших учасників політичного процесу) було сформовано новий уряд. Проте на цьому етапі змін до структурної побудови державного управління не відбувалося.

Аналіз проблем постсоціалістичних країн у проведенні політико-адміністративної реформи дозволяє узагальнити потенційні зони ризику у наступній таблиці (Табл. 1):

Табл. 1. Базові функції постсоціалістичних країн та виклики адміністративної реформи²

Функція	Збір податків	Регулювання	Конкуренція	Добробут громадян
Тип агенцій	Агенції по збору	Центральний банк, біржа, банківські регулятори	Інфраструктурні банки розвитку	Охорона здоров'я, освіта, соціальне забезпечення
Час імплементації	5 років	5 років	5-10 років	Більше 10 років
Опоненти	Бюрократи		Бюрократи, міністри	Профспілки, бюрократи, політики-патрони
Бюджетні витрати	Низькі	Мінімальні	Середні	Значні

Як видно з таблиці, жодна з галузей впливу адміністративної реформи не може бути реструктурована протягом короткого періоду часу. Більше того, бюрократи постають опонентами змін у більшості сфер, оскільки не бажають змінювати свій статус кво. Виключно формальні зміни не призводять до сутнісних перетворень. У той же час, політичні партії обіцяють швидкі результати, не пропонуючи ані конкретних механізмів перетворень у серед-

¹ Рішення Конституційного Суду України від 30 вересня 2010 року N 20-рп/2010. Режим доступу: <http://www.ccu.gov.ua/uk/doccatalog/list?currDir=122407>

² Адапт. з Heredia, B., Schneider, B. R. The Political Economy of Administrative Reform: Building State Capacity in Developed Countries. 1998.

овищі публічного адміністрування, ані стримувань і противаг, які б гарантували успішність розгортання реформи у часі. Керівники держави акцентують увагу на вже застарілих, обтічних формулюваннях, не зосереджуючи потенціал виконавчої влади та не пропонуючи чітких, структурованих альтернатив. Президент у своїх виступах наголошував на необхідності побудови чіткої вертикалі влади³ та подолання розбалансованості влади⁴. Проте декларативна мета отримала інший спосіб реалізації: встановлення патронажних зв'язків у системі державного управління, які були б прив'язані до особистості Президента. Як видно із Табл. 4, ключовими агенціями щодо адміністративної реформи виступають відомства щодо збору податків, центральний банк та міністерства, що опікуються різного роду соціальними послугами. Як ми бачимо із поточної політичної реальності, усі ці відомства очолюють люди, безпосередньо зобов'язані В. Януковичу своїм приходом у систему виконавчої влади, а отже, виступають його клієнтами. Відповідно, питання політико-адміністративної реформи були нівельовані на користь кадрового коректування складу державних службовців з метою використати цей потенціал у якості адміністративного ресурсу як на виборах до місцевих рад 2010 року, так і на парламентських виборах 2012 року. Найважливішим в розрізі аналізу процесу політико-адміністративної реформи за перший рік каденції В. Януковича є указ Президента від 9 грудня 2010 року – «Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади»⁵, який переформатував ЦОВВ, розподіливши їх на категорії (міністерства, служби, агентства, комісії та три ЦОВВ зі спеціальним статусом), зменшивши чисельність уряду через ліквідацію ряду міністерств та запровадження поєднання посади віце-прем'єр-міністра із очолювання галузевого міністерства.

Загалом, оцінюючи такий результат реорганізації, можна зробити висновок щодо пріоритетів діяльності чинної влади щодо адміністративної реформи. Перш за все, основне спрямування проваджуваних реформ – посилення централізації державного управління через укрупнення ЦОВВ та збільшення впливу президента на формування як кадрового складу їх керівництва, так і закладання порядку денного. Незважаючи на спроби ефективного поєднання проблем вищого державного управління з існуючими версіями рішень (скорочення кількості міністерств та зменшення чиновницького складу; певна типізація органів за виконуваними функціями), реальні зміни фактично не відбудуться, оскільки реформа зачіпає лише структурну проблематику публічного адміністрування та не гарантує зникнення наявних у системі влади дисфункцій.

Важливо наголосити на значному ступені волюнтаризму у перебігу політико-адміністративної реформи, що вписується у веберівську патримоніальну модель.

У проміжку від умовного початку реформи (9.12.2010) до набрання чинності відповідного закону⁶ (10.11.2011), зміни у системі ЦОВВ відбувалися за відсутності відповідних норматив-

3 Промова Президента України на другій частині сесії Парламентської асамблеї Ради Європи. Режим доступу: <http://www.president.gov.ua/news/17020.html>

4 Вступне слово Президента України Віктора Януковича на розширеному засіданні Уряду України. Режим доступу: <http://www.president.gov.ua/news/17430.html>

5 Указ Президента України «Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади». Режим доступу: <http://www.president.gov.ua/documents/12584.html>

6 Закон України від 17 березня 2011 року № 3166-VI «Про центральні органи виконавчої влади».

7 Закон України від 7 жовтня 2010 року № 2591-VI «Про Кабінет Міністрів України»

них положень – законодавчо було врегульовано лише діяльність уряду⁷. У новому законі про ЦОВВ було визначено 5 завдань цих органів (ч.1 ст. 17):

- надання адміністративних послуг;
- здійснення державного нагляду (контролю);
- управління об'єктами державної власності;
- внесення пропозицій щодо забезпечення формування державної політики на розгляд міністрів, які спрямовують та координують їх діяльність;
- здійснення інших завдань, визначених Законами України та покладених на них Президентом України.

Таким чином, ми бачимо, що адміністративний ресурс формалізує власні повноваження, водночас закріплюючи вертикальні клієнт-патронські зв'язки (чиновники-міністри-Президент). Важливо, що патронажний статус Президента отримує законодавче закріплення.

Усвідомлення монополізації інститутом президента наявної мережі клієнт-патронських зв'язків змусило Верховну Раду до законодавчих змін, які частково відновлювали її статус як потенційного патрона у системі органів влади в Україні: Закон України № 3610-VI⁸, який передбачає існування ряду регуляторних комісій, які підпорядковані Президентові, проте підзвітні Верховній Раді України (зокрема, щодо регулювання у сфері зв'язку та інформатизації, у сфері ринків фінансових послуг, з цінних паперів та фондового ринку, ринку комунальних послуг тощо).

Тим не менш, і Президент, і Верховна Рада України, і Кабінет міністрів України не конфліктували та діяли спільно у питаннях rent-seeking. Як політичні лідери, так і бюрократи вищих рівнів прагнули зберегти за собою високий рівень виділення бюджетних коштів на забезпечення своєї діяльності.

Таким чином, ми бачимо, що проваджені політиками та бюрократами заходи щодо політико-адміністративної реформи переважно носять фасадний характер та не спрямовані на структурні зміни. Законодавчі та бюджетні процеси відображають політичні процеси зміни систем клієнт-патронських зв'язків, які мають тенденцію до замикання на Президентові. Розміщення публічних ресурсів у адміністративну реформу та боротьбу із корупцією має суперечливий характер і відображає інтереси бюрократів та політиків щодо збереження власної ренти. Опозиційні політичні сили змагаються за ресурси влади без чіткої програми дій щодо її перетворення.

Високий рівень монополізації влади в умовах функціонування парантели на основі Партії регіонів змушуватиме її інвестувати ресурси у збереження такого стану, а не реформування публічного адміністрування. Таким чином, прогнозуючи перебіг процесу політико-адміністративної реформи України у короткотерміновій перспективі, слід зауважити, що імовірність виконання владною командою, сформованою В. Януковичем, своїх тез щодо проведення ґрунтовної та системної адміністративної реформи залишається вкрай низькою.

⁸ Закон України від 7 липня 2011 року № 3610-VI «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України про національні комісії, які здійснюють державне регулювання природних монополій, у сфері зв'язку та інформатизації, ринків цінних паперів і фінансових послуг»

Проблеми сектору державного управління – погляд експерта

Ключовими проблемами у процесах реформи як адміністративного середовища, так і Основного закону залишаються:

- Персоналізація влади: роль безпосередньо посадових, формальних повноважень нівельована, натомість, вони концентруються у конкретних особистостях-патронах, на відміну від чітко визначених меж компетенції демократичних інститутів влади. Зокрема, в українському випадку, таким патроном на найвищому рівні стає президент, який представляє собою верхівку системи клієнт-патронських зв'язків.

- Ключовими цінностями для політиків та для бюрократів стає особистісне збагачення та збільшення власного політичного капіталу (зокрема, через кар'єрний зріст чи накопичення повноважень). Демократичні принципи верховенства права, чесності та прозорості виборів стають лише ширмою для прикривання реальних намірів.

- Політичні лідери прагнуть монополізувати влади та мінімізувати підзвітність щодо своїх дій. Повернення до старої редакції Основного закону та політичні переслідування лідерів опозиції в Україні слугує яскравим прикладом прагнення до монополізації, у той час як реальне звітування перед громадянами за діяльність органів влади фактично відсутнє.

- Ставлення політичних лідерів до своїх прихильників є непрозорим та ненадійним: в умовах України це можна побачити у ставленні політичних партій та лідерів до виконання власних передвиборчих та відсутність реального представництва та захисту їх інтересів .

- Відсутні узвичаєні процедури та практики заміни політичних лідерів. У контексті української ситуації, ця проблема стосується не лише питання призначення посадовців, але й внутрішньопартійної демократії як у провладних, так і в опозиційних сил.

- Політичні лідери зберігають власну владу через надання особистих послуг, що гарантує їх підтримку найважливіших прихильників. У цьому аспекті важливо наголосити на існуванні на найвищих щаблях влади різних груп інтересів, що групуються довкола Президента, у яких простежується вплив ключових економічних гравців, зокрема, Д. Фірташа, Р. Ахметова тощо.

- Політичні рішення приймаються у непрозорий спосіб, громадське обговорення та залучення фактично відсутнє. Вплив на альтернативи громадськістю здійснюється лише в умовах широкого суспільного розголосу проблеми, як-от з Податковим кодексом чи законом про вищу освіту. Тим не менш, після показового залучення публіки подальший процес опрацювання альтернатив також залишається у тіні.

- Політичні партії організовані довкола особистостей, на відміну від демократичної практики об'єднання довкола певної програми дій.

- Громадянське суспільство фрагментоване та основане на вертикальній, а не горизонтальній інтеграції¹⁰.

Тема як Конституції, так і адміністративної реформи на певний час залишилася у шухляді політиків – наразі ані голосів для зміни Основного закону, ані потенціалу їх зібрати не має

9 Напр. див. Інформаційно-аналітичний журнал «Як працює твій депутат?», № 1, 2012.

10 Степаненко В. Проблеми формування громадянського суспільства в Україні: інститути, практики, цінності. В Українське суспільство: 10 років незалежності / За ред. В.Ворони. – К.: ІС НАН України, 2001. – С. 169-183.

жодна фракція. Більше того, наразі тема персоналій при владі хвилює депутатів значно більше, аніж засадничі механізми управління державою. Реальне функціонування Конституції залишається лише темою для дискусій – нове повернення її у політичний простір відбудеться із стартом передвиборчих перегонів за крісло голови держави.

Пропозицій політичних партій у сфері КОНСТИТУЦІЙНОЇ РЕФОРМИ

Таблиця 2. Еволюція обіцянок політичних сил, що отримали мандати народних депутатів на виборах до ВРУ в 2007 та 2012 роках.

Політична сила	Офіційна перевиборча програма 2012	Офіційна перевиборча програма 2012
Партія регіонів	Наголосила лише на потребі «поглиблення політичної реформи та зміцнення в Україні парламентської демократії!». Як здається, цей заклик мав головною метою повідомити політичних опонентів, що повернення до форми правління за Конституцією 1996 року неможливе. Тобто, основним напрямком удосконалення Конституції фактично вважається подальше посилення ролі парламенту.	У своїй виборчій програмі вже не порушувала питань, що стосуються внесення змін до Конституції. Нагадаємо, що ключову зміну вона отримала восени 2010 року, коли рішенням Конституційного суду була скасована політична реформа та відновлена чинність редакції 1996 року.
БЮТ	Пообіцяли, що «вперше не політики, а народ затвердить нову справедливую Конституцію на Всенародному референдумі та визначиться, хто буде керівником держави: Президент чи 450 народних депутатів. Опозиція одержить право призначити Голову Рахункової палати (контроль за державними фінансами), голів контрольних парламентських комітетів (контроль за роботою Уряду), право ініціювати в суді кримінальні справи проти посадовців. Народ на референдумі ... спростить процедуру проведення всеукраїнських референдумів..., ліквідує пільги та недоторканість усіх посадовців». Негативної оцінки заслуговує механізм – референдум, та «спрощення» у Програмі БЮТ бачення вибору форми правління для України (за принципом – «хто буде керівником у державі») та нехтування системою стримувань і противаг – важливого здобутку сучасного конституціоналізму та однієї з найважливіших гарантій демократії.	Пообіцяли – імпичмент Віктору Януковичу, закон про відкликання депутатів, скасування недоторканності Президента, народних депутатів і суддів, ліквідація Конституційного суду та пільг високопосадовців.
КПУ	Пообіцяла, що «буде ліквідований інститут президентства. Україна стане парламентською республікою. Доленосні питання внутрішньої та зовнішньої політики будуть вирішуватимуться на всеукраїнських і місцевих референдумах. Буде створена система народного контролю. Буде скасовано недоторканність Президента, народних депутатів України, суддів, інших державних посадових осіб. Депутати всіх рівнів будуть здійснювати свої повноваження на основі імперативного мандата». Також в Програмі не зазначено яка посадова особа в такому випадку стане главою держави, адже і у парламентських республіках даний пост обов'язковий. Популістський напрям даного положення Програми очевидний. Ініціативи Комуністичної партії щодо запровадження імперативного мандата депутатів усіх рівнів можна оцінити лише негативно, оскільки цей підхід суперечить засадам демократії.	<ol style="list-style-type: none"> 1) Конституційне право народу на володіння природними ресурсами, землею, виробничими активами 2) Конституційне гарантування першочергового фінансування соціальних видатків. 3) Законодавче закріплення проведення референдумів у вирішенні важливих суспільних питань. 4) Надання профспілкам права законодавчої ініціативи. 5) Введення виборності суддів. 6) Ліквідація статусу недоторканості для представників влади. 7) Розширення повноважень Рахункової палати. 8) Конституційне закріплення нейтрального та позаблокового статусу України. 9) Надання через референдум російській мові статусу другої державної

«Свобода»	Обіцяла скасувати депутатську недоторканість щодо кримінальних та економічних злочинів. Обмежити термін дії ВРУ з п'яти до трьох років. Запровадити нову систему виборів за відкритими списками. Пропозицію «обмеження терміну дії Верховної та місцевих рад з п'яти до трьох років», варто оцінити здебільшого позитивно. Скорочення строку каденції народних обранців дійсно може сприяти кращому зв'язку політиків з суспільством та швидшому оновленню політичних еліт, але недоліком 3-річного строку є занадто часті виборчі кампанії.	Негайно конституційними методами усунути від влади режим олігархічної диктатури, ліквідувати наслідки його правління та не допустити реваншу. Для цього: 1. Ухвалити закон про імпічмент Президента України 2. Встановити пропорційну систему виборів до парламенту за відкритими виборчими списками. 2. Запровадити голосування народних депутатів за відбитком пальця. 3. Скасувати депутатську недоторканість щодо кримінальних та економічних злочинів. 4. Запровадити обрання місцевих суддів громадою строком на 5 років.
УДАР	Не приймали участі у виборах до парламенту 2007.	1. Народна законодавча ініціатива. Законопроект, підтриманий 150000 громадян України, має розглядатися парламентом першочергово. 2. Народне вето. Забезпечити громадянам право скасовувати на референдумі рішення органів державної влади і місцевого самоврядування – за винятком питань, референдум щодо яких заборонений Конституцією України. 3. Народний вотум недовіри. Надати можливість громадам ухвалювати на місцевому референдумі рішення про недовіру голові місцевої державної адміністрації, керівнику міліції і податкової, прокурору, судді – що матиме наслідком дострокове припинення їх повноважень.

Пропозиції політичних партій щодо АДМІНІСТРАТИВНОЇ РЕФОРМИ.

Таблиця 4. Еволюція обіцянок політичних сил, що отримали мандати народних депутатів на виборах до ВРУ в 2007 та 2012 роках.

Політична сила	Офіційна перевиборча програма 2012	Офіційна перевиборча програма 2012
Партія регіонів	<p>Пообіцяла: «Реформуємо і надамо достатні фінансові ресурси місцевим бюджетам. Місцеве самоврядування повинне стати реальним фундаментом народовладдя. Шлях до цього – максимальна передача владних та фінансових повноважень місцевим органам влади для втілення регіональних і локальних стратегій розвитку.»</p> <p>Як позитив Програми варто відзначити прагнення посилити місцеве самоврядування шляхом розширення кола повноважень органів місцевого самоврядування та збільшення об'єму їх власних фінансових ресурсів. Як проблему, варто відзначити відсутність чіткого розмежування між місцевим та регіональним самоврядуванням. Відсутність у передвиборчій програмі Партії регіонів положень щодо інших аспектів адміністративної реформи дозволяє зробити один з наступних висновків. Відтак, проведення адміністративної реформи для даної політичної сили, більше не входило в число пріоритетів (на відміну від передвиборчої програми 2006 року), або ж Партія регіонів вважала свої минулорічні зобов'язання вже виконаними.</p>	<p>Пообіцяла:</p> <p>З метою подальшого розвитку місцевого самоврядування:</p> <ul style="list-style-type: none"> • будуть розширені повноваження органів місцевого самоврядування; • 60% зведеного державного бюджету – місцевим радам.

**Блок Юлії
Тимошенко**

В цій частині мітить дві обіцянки: «Народ на референдумі ... ліквідує пільги та недоторканість усіх посадовців. Народ на референдумі наділить місцеве самоврядування виконавчою владою та фінансовою самостійністю, спростить процедуру проведення ... місцевих референдумів». На жаль, офіційна Програма майже не розкриває наміри БЮТ щодо адміністративної реформи. Наявні ж положення Програми мають вади декларативності та правової некоректності. Зокрема, дещо популістським є заклик ліквідувати пільги «усіх посадовців». Очевидно, проблему пільг (як політиків і суддів, так і державних службовців) необхідно вирішувати диференційовано та поступово, замінюючи наприклад їх адекватною грошовою винагородою. Тим більше, неможливо реалізувати цю ідею БЮТ «на референдумі». Некоректним з юридичної точки зору є заклик щодо наділення місцевого самоврядування «виконавчою владою», оскільки факт реалізації виконавчих повноважень органами місцевого самоврядування і сьогодні є беззаперечним. Якщо ж мається на увазі утворення виконавчих органів районних та обласних рад, то ця пропозиція (зокрема, щодо обласного рівня) фактично спрямована на сприяння так званій «регіоналізації», і тому, на нашу думку, містить загрозу виникнення сепаратистських проявів. Позитивом Програми є заклик до збільшення фінансової самостійності місцевого самоврядування та спрощення процедури проведення місцевих референдумів. Це може сприяти більшій спроможності органів місцевого самоврядування та поживати участь територіальної громади в управлінні місцевими справами. Але, на жаль, у Програмі не зазначені конкретні заходи щодо збільшення фінансової самостійності місцевого самоврядування. До того ж незрозуміло яким чином і це завдання може бути вирішено «на референдумі».

Натомість, у Проекті БЮТ «Український прорив до справедливої і конкурентноспроможної країни» запропоновано комплекс досить конкретних кроків у сфері адміністративної реформи. Зокрема, щодо реформи системи органів виконавчої влади уваги заслуговують положення Проекту про «спрощення класифікації центральних органів виконавчої влади шляхом перегляду статусу ЦОВВ та їх кількісного складу, уточнення функцій ЦОВВ; забезпечення провідної ролі міністерств як головних суб'єктів розробки політики у відповідних секторах державного управління; забезпечення на конституційному рівні чіткого розмежування між повноваженнями Уряду, як вищого органу, в системі виконавчої влади та органами, що здійснюють регуляторні та контрольні та ін». Проект вигідно відрізняється від офіційної Передвиборчої програми і у частині положень щодо проведення реформи місцевого самоврядування, зокрема зобов'язаннями: «максимально наблизити надання послуг до споживачів на основі розподілу повноважень між різними рівнями публічної влади за принципом субсидіарності; чітко розподілити функції та повноваження місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування; обмежити повноваження місцевих державних адміністрацій виключно контрольно-наглядовими функціями за виконанням делегованих повноважень та ін». На особливу увагу заслуговують положення, які присвячені намірам

Було обіцяно: «Відновимо парламентський і громадський контроль над силовими структурами. Чітко визначимо їх функції, скоротимо чисельність»

Проведемо антикорупційну люстрацію усіх чиновників, починаючи з суддів, прокурорів і слідчих.

Видатки на утримання влади скоротимо удвічі. Пільги можновладцям – скасуємо. Позбавимо Уряд права самочинно зменшувати розмір пільг і соціальних виплат. Позбавимо бізнес тиску з боку правоохоронних та адміністративних органів. Ліквідуємо податкову міліцію.

	<p>посилити фінансову спроможність місцевого самоврядування: «виробити чітку та прозору трансфертну політику, орієнтовану на забезпечення органами самоврядування виконання делегованих державою повноважень на рівні соціальних стандартів; зміцнити матеріально-фінансову основу місцевого самоврядування, перш за все, за рахунок розширення бази оподаткування землі, виходячи з ринкової вартості землі та середньоєвропейських ставок, упорядкування місцевих податків і зборів та ін». Загалом перелік даних заходів є дуже доброю основою для вироблення політики щодо адміністративної реформи.</p>	
<p>КПУ</p>	<p>Обіцяла: «Зменшення на 50% витрат на утримання державного апарата. Скасування соціально несправедливих пільг для вищих чиновників. Функції ліквідованих державних адміністрацій перейдуть до виконавчих комітетів місцевих рад». Заклик до зменшення на 50% витрат на утримання державного апарату є популістським. Здебільшого позитивно слід оцінити наміри скасувати несправедливі пільги для «вищих чиновників». Не буде відповідати світовій практиці публічного урядування передбачена Програмою повна ліквідація державних адміністрацій. Адже, у будь-якому випадку функції державного нагляду за законністю діяльності органів місцевого самоврядування та функції координації місцевих органів виконавчої влади мають здійснювати місцеві органи державної влади загальної компетенції (сьогоднішні МДА, чи новостворені префектури). І навіть на районному рівні більш коректно говорити не про ліквідацію державних адміністрацій, а про утворення на їх базі виконавчих комітетів районних рад.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1) Надання військовослужбовців статусу державного службовця. 2) Перехід до формування Державного бюджету «знизу» 3) Збільшення чисельності .... державних культурних установ, ..., передусім – у малих містах та сільській місцевості
<p>УДАР</p>		<ol style="list-style-type: none"> 1) Провести антикорупційну люстрацію – після незалежної перевірки всіх чиновників, правоохоронців, суддів та прокурорів, звільнити з посад всіх корупціонерів. 2) Скоротити кількість державних органів, які мають дозвільні, контрольні та каральні повноваження. Мінімізувати взаємодію громадянина з чиновником. 3) Реалізувати принцип єдиного вікна та прозорого офісу в усіх сферах взаємодії громадянина і держави. 4) Запровадити на виборах до парламенту та до місцевих рад (крім сільських і селищних) суто пропорційну виборчу систему з відкритими списками. Для парламентських виборів передбачити існування регіональних багатомандатних округів. Депутатів сільських і селищних рад обирати за мажоритарною системою. <p>Запровадити проведення виборів міських голів у два тури.</p> <p>Надати право голосування на місцевих виборах громадянам, яким на день голосування виповнилося 16 років.</p> <p>Надати обраному киянами міському голові повноваження голови Київської міської державної адміністрації.</p>

ВО «Свобода»	<p>До такої, що стосується сфери публічної адміністрації можна назвати лише положення щодо «люстрації».</p> <p>«Провести люстрацію за принципом трьох «к» (комуністи-кагебісти-кучмісти)».</p> <p>На наше переконання, час для використання цього інструменту очищення Україною вже втрачено, а відтак пропозиція є нереалістичною та сумнівною з точки зору права (особливо щодо категорії «кучмісти»). На загал, дана передвиборча програма не відповідає на жодну актуальну проблему сучасного стану системи державного управління та місцевого самоврядування в Україні.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1.Провести люстрацію – докорінне очищення – влади. 2.Запровадити обрання місцевих суддів громадою строком на 5 років. 3.Забезпечити територіальним громадам право відкликати депутатів рад усіх рівнів, суддів місцевих судів та право висловити недовіру голові виконавчого комітету, землевпорядникові й керівникові відділу внутрішніх справ шляхом референдуму. 4.Ліквідувати обласні та районні державні адміністрації, передати їхні повноваження виконкомам місцевих рад. 5. Створити Державний комітет мовної політики.
---------------------	--	---

«МОВНІ» ОБІЦЯНКИ НАРОДНИХ ДЕПУТАТІВ УКРАЇНИ 7 СКЛИКАННЯ: ВИКОНУЮТЬСЯ, АЛЕ НЕ ВИКОНАНІ

Законотворчі ініціативи прибічників відновлення прав української мови в Парламенті так і залишаються деклараціями. Мовна тема втрачає актуальність в діяльності як депутатів від влади, такі від опозиції, попри те, що україномовні громадяни України не можуть задовольнити свої права на отримання послуг рідною мовою, а російськомовні не демонструють бажання активно боротися за свої права.

Викликає здивування ефективність роботи опозиційних депутатів, що очолюють та мають більшість в профільному Комітеті ВРУ, які за рік роботи не спромоглися не лише довести свій законопроект до сесійного залу (законопроект №1233), але й розглянути його в «своєму» Комітеті.

Особливо різкий контраст помічено між передвиборчими обіцянками та законодавчими ініціативами ВО «Свобода», які спромоглися на участь в колективному авторстві ОДНОГО законопроекту (законопроект 1233).

На відміну від депутатів, представники громадянського суспільства демонструють успішні ініціативи як то: Всеукраїнський комітет захисту української мови — об'єднання («Список 300»), Рух «Не будь байдужим», громадська ініціатива «І так поймуть», учасники якого обрали неагресивні методи впливу — листи та звернення в головні офіси компаній та в службу захисту прав споживача тощо. А ще ведуть «чорний список компаній», які ігнорують потреби українців та альтернативний список компаній, де можна отримати ті самі послуги, але українською. А бойкот в інтернеті мережі «Кофе хауз» через небажання персоналу розмовляти українською мовою привело до падіння продажів в мережі на 36%. В соцмережах українці активно закликали не купувати товар в інтернет-магазині Rozetka.ua, на сайті якого немає української версії.

Попри обіцянки усіх політичних партій, які сформували фракції у Верховній Раді України, за винятком партії «УДАР», у виборчій програмі якої відсутні обіцянки щодо змін мовного режиму в Україні, державна політика щодо захисту українською мовою не змінилася.

Чи насправді ігноруються як пропозиції та ініціативи опозиції? До цього часу описані нижче законодавчі ініціативи навіть не мають висновків парламентських комітетів і Головного науково-експертного та Головного юридичного управлінь Апарату ВРУ.

Популістськими обіцянками на кшталт «надання через референдум російській мові статусу другої державної» загорілася КПУ та Партія регіонів, замовчуючи той факт, що такі зміни не до снаги парламенту з причин обмеження його компетенції. Таким інструментом наділений виключно всеукраїнський референдум як інститут конституційного права.

Ставлення до вирішення мовного питання в Україні є однією з тих тем, які поляризують суспільство, створюють додаткові лінії конфліктності між національностями і цілими регіонами. Між тим, згідно з опитуванням Соціологічної групи «Рейтинг» у липні 2012 року, майже 80% опитаних не мали протягом останнього року жодних проблем з використанням рідної мови.

Ініціативи щодо вирішення мовного питання в Україні, зміни мовного режиму, зміни державної політики у використанні мов традиційно є частиною передвиборчих програм українських партій та часто використовуються у риторичі суб'єктів виборчого процесу.

Ця стаття є оглядом обіцянок політичних сил на парламентських виборах 2012 року та аналіз їх виконання.

Довідково: Мовне питання в Україні було загострене прийняттям закону України №5029-VI від 03.07.2012 «Про засади державної мовної політики в Україні» (закон Колесніченка-Ківалова) Верховною радою України попереднього (шостого) скликання.

Законом було впроваджено антиконституційні норми, які суттєво понизили статус української мови як державної, і посилили статус російської мови. Це, зокрема, стосується мови реклами, нормативно-правових актів, теле- і радіомовлення. У зв'язку з прийняттям даного закону в Україні відбулося кілька протестних акцій, наймасштабнішою з яких було протистояння під «Українським домом» («Мовний майдан»). У них брали участь усі лідери опозиційних сил – А.Яценюк, В.Кличко, О.Тягнибок, представники партій «Батьківщина», «Фронт змін», «УДАР», «Свобода».

За винятком партії «УДАР», у виборчій програмі якої відсутні обіцянки щодо змін мовного режиму в Україні, усі інші політичні партії, які сформували фракції у Верховній Раді України, тією чи іншою мірою зв'язували себе обіцянкою перед виборцем в частині вирішення мовного питання. Представники партії «УДАР», хоча й не декларували цього у виборчій програмі, публічно неодноразово заявляли своє ставлення до проблеми статусу мов в Україні. Зокрема, перебуваючи у Хмельницькому 11 жовтня 2012 року, кандидат у народні депутати від партії «УДАР» Павло Розенко заявив, що для партії «УДАР» державна мова одна – українська, і ніяких інших думок щодо цього бути не може.

Комуністична партія України – еволюція обіцянок

Комуністична партія України, не дивлячись на Положення партійної програми, затвердженої З'їздом партії, згідно з яким «партія виступає проти дискримінації за мовною ознакою, за всебічний розвиток української мови і культури, за надання статусу державної російській мові, яка для більшості громадян країни є рідною або мовою повсякденного користування, загальноприйнятою мовою міжнаціонального спілкування», у виборчу програму на виборах 2012 року, включила лише обіцянку «Надання через референдум російській мові статусу другої державної». Жодного іншого зобов'язання, зокрема, щодо протидії дискримінації за мовною ознакою, розвитку української мови Компартія на парламентську каденцію 2012-2017 на себе не взяла.

Обіцянка – не в межах компетенції парламенту

Щоправда, не зовсім зрозуміло, чому обіцянка «надання через референдум російській мові статусу другої державної» знайшла своє відображення у виборчій програмі саме на парламентських виборах. Адже дана обіцянка неможлива до реалізації у межах конституційно визначеної компетенції Верховної Ради України, – це компетенція всеукраїнського референдуму. Іншими словами, у даному випадку можна говорити про не щирість КПУ перед виборцями. Варто також зазначити, що з часу проведення виборів 2012 року Комуністична партія України не виступала з ініціативою проведення всеукраїнського референдуму з метою внесення змін до Конституції України щодо запровадження російської як другої державної мови. Народні депутати від фракції Компартії також за цей період не подавали до ВРУ законопроектів, які б регулювали статус мов в Україні.

Щоправда, депутати від Компартії у Комітеті Верховної Ради України (Антон Дорохов і Олександр Зубчевський) відмовились виступати у Комітеті ВРУ з питань науки і освіти українською мовою. З цього приводу у депутата О.Зубчевського виник особистий конфлікт з народним депутатом від партії «Свобода» Іриною Фаріон, який був перенесений в зал судових засідань.

ПАРТІЯ РЕГІОНІВ

У своїй партійній передвиборній програмі, затвердженій з'їздом, Партія регіонів заявила, що виступає за:

- 1) «законодавче забезпечення права громадян на рідну мову»;
- 2) «надання російській мові статусу другої державної»;
- 3) а за програмами мажоритарників-висуванців, партією рекомендувалось вписувати виборчу обіцянку «використання рідної мови на територіях компактного проживання національних меншин».

Довідково: згідно з переписом населення 2001 року українську мову назвали рідною 67,5% населення України.

Щодо першої обіцянки – «забезпечення права громадян на рідну мову», то станом на 1 вересня 2013 року, зареєстровано єдиний законопроект від Віталіни Дзоз № 2826 «Про внесення змін до ст. 26 Закону України «Про засади державної мовної політики» (щодо мови маркування лікарських засобів)».

Згідно з даним законопроектом, пропонується, щоб інструкції про застосування лікарських засобів, а також про використання товарів, що впливають на здоров'я, виконувалися «державною мовою та однією з регіональних мов або мов національних меншин (за вибором виробника)». Поки що даний проект не розглядався парламентом, але його зміст викликає дуже багато питань щодо реалістичності та обґрунтованості: до прикладу, яка вигода від даної новели для кримського татарина чи грека в Криму, якщо виробник лікарських засобів однією з мов вибере румунську чи молдовську.

Протилежністю першої обіцянки «законодавче забезпечення права громадян на рідну мову» є законопроект №1113 від 18.12.2012р. (автор В.Колесніченко) «Про внесення змін до Закону України «Про засади державної мовної політики» та інших законодавчих актів (щодо удосконалення державної мовної політики)».

Даним законом звужується сфера застосування української мови. Якщо за чинним законодавством, державна мова – це «мова, вживання якої обов'язкове в органах державного управління та діловодства, установах та організаціях, на підприємствах, у державних закладах освіти, науки, культури, в сферах зв'язку та інформатики тощо», то за законопроектом №1113, це мова, «вживання якої обов'язкове при здійсненні повноважень органами державної влади та органами місцевого самоврядування, а також в інших публічних сферах суспільного життя», в межах і порядку, що визначено законом. Якщо у чинному законі встановлюється обов'язок публікувати акти вищих органів державної влади «державною, російською та іншими регіональними мовами або мовами меншин», то у законопроекті №1113 – лише українською і російською, а іншими мовами – лише на вимогу органів публічної влади та при необхідності.

Щодо другої обіцянки – «надання російській мові статусу державної», то тут «регіонали» вдалися до тієї ж маніпуляції, що й комуністи. Адже, статус державної мови, згідно з чинною Конституцією України, можна надати мові лише через проведення всеукраїнського референдуму, що лежить поза компетенцією Верховної Ради України.

Щодо обіцянки мажоритарників. Ще одна обіцянка більшості мажоритарників від Партії регіонів – «використання рідної мови на територіях компактного проживання національних меншин» – наразі, не втілена у жодному з запропонованих законопроектів від депутатів-мажоритарників цієї партії.

Більше того, фракція Партії регіонів 6 грудня 2012 року проголосувала за Закон України «Про державний бюджет на 2013 рік, згідно з яким на заходи з реалізації Європейської хартії регіональних мов або мов меншин, фінансову підтримку пропаганди української освіти за кордоном виділено лише 13,1 млн грн, що навіть на 1,6 млн грн. менше, аніж у 2012 році. При тому, що з прийняттям ініційованою Партією регіонів у минулому скликанні парламенту Закону України «Про засади державної мовної політики», необхідне фінансування, за експертною оцінкою, 15-17 млрд.грн.

Проте, безвідносно до положень своєї виборчої програми окремі народні депутати – члени фракції Партії регіонів, висловлюючи позицію своїх виборців, проявляли законодавчу ініціативу в захисті інтересів і україномовного виборця. Зокрема, народний депутат від ПР, обраний від мажоритарного округу №200 (Черкаська обл.) Антон Яценко подав два «мовні» законопроекти на захист української мови.

Законопроектom №2358 від 20.02.2013 «Про забезпечення державної підтримки заходів з розвитку та популяризації української мови та україномовної друкованої продукції» А.Яценко запропонував внести зміни до Митного кодексу, відповідно до яких, до 1 січня 2020 року звільняються від оподаткування товари, які не виробляються в Україні, і ввозяться на митну територію України для використання у видавничій діяльності україномовних видань та діяльності з виготовлення книжкової продукції, надрукованої повністю або не менш як на 50% українською мовою, яка виробляється в Україні» (чинна редакція Митного кодексу звільняє до 2015 року оподаткування вищезгаданих товарів безвідносно до мови видання продукції).

Іншим своїм законопроектom №2359 від 20.02.2013 «Про внесення змін до Податкового кодексу України (щодо забезпечення державної підтримки заходів з розвитку та популяризації української мови та україномовної друкованої продукції)» А.Яценко запропонував до 1 січня 2020 року звільнити від оподаткування податком на додану вартість операції з виконання робіт та постачання послуг ... для виготовлення книжкової продукції, надрукованої повністю або не менше як на 50% українською мовою, учнівських зошитів, підручників та навчальних посібників українського виробництва, а також операції з постачання книжкової продукції, надрукованої повністю або не менше як на 50% українською мовою, виробленої в Україні. Щоправда, наразі вищезгадані законопроекти А.Яценка ВРУ ще не розглядала.

«БАТЬКІВЩИНА»

Йдучи на вибори, партія «Батьківщина» у своїй виборчій програмі взяла на себе зобов'язання:

- 1) «наповнити реальним змістом статус української мови як єдиної державної»;
- 2) «сприяти повноцінному застосуванню української мови в усіх сферах суспільного життя, зокрема на телебаченні, радіо, у книговидавництві, кінематографі та шоу-бізнесі»;
- 3) «створення умов для вільного розвитку усіх мов, гарантування права національних меншин згідно з європейськими стандартами».

Також мажоритарні кандидати від «Батьківщини» у своїх програмах брали на себе зобов'язання робити все «для захисту української мови як основи державності». Так, на реалізацію цієї обіцянки кандидатом по мажоритарному округу №14 (Вінницька область) М.Катеринчуком було внесено законопроект №1144 від 21.12.2012 «Про державну мову України», яким пропонується врегулювати суспільні відносини, пов'язані зі статусом української мови як державної мови України і його офіційним використанням, а також визнати таким, що втратив чинність, Закон України «Про засади державної мовної політики».

«СВОБОДА» та «УДАР»

Ще більш широко представлена «мовна тема» у виборчій програмі партії «Свобода».

Партія взяла на себе такі зобов'язання перед виборцем:

- 1) «скасувати антиукраїнський закон Ківалова-Колесніченка «Про засади державної мовної політики»;
- 2) «ухвалити Закон «Про захист української мови»;
- 3) «створити Державний комітет мовної політики»;
- 4) «запровадити обов'язковий іспит з української мови для держслужбовців та кандидатів на виборні посади. Зобов'язати всіх держслужбовців вживати українську мову на роботі та під час публічних виступів»;
- 5) «скасувати оподаткування на україномовне книговидавництво, аудіо- та відеопродукцію, програмне забезпечення»;
- 6) «регламентувати вживання української мови у ЗМІ відповідно до кількості українців – не менше ніж 78% від друкованої площі та ефірного часу»;
- 7) «налагодити вітчизняне виробництво україномовного програмного забезпечення для державних установ, навчальних закладів і вільного продажу»;
- 8) «зобов'язати бюджетні установи користуватися лише українським програмним продуктом».

Як виконання даних опозиціонерами обіцянок можна вважати реєстрацію 10 січня 2013 року у Верховній Раді України проекту Закону №1233 «Про функціонування української мови як державної та порядок застосування інших мов в Україні». Суб'єктами законодавчої виступили народні депутати від трьох опозиційних парламентських партій – В.Яворівський («Батьківщина»), М.Матіос («УДАР»), І.Фаріон («Свобода»), В.Бондаренко («Батьківщина»), А.Ілленко («Свобода»).

Як сказано у Пояснювальній записці до законопроекту, даний закон регулюватиме: 1) застосування української мови як мови громадянства України; 2) застосування української мови та інших мов: а) у діяльності органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування в Україні, державних і комунальних підприємств, установ та організацій, інших суб'єктів господарювання державної і комунальної форм власності; б) в освіті та науці; в) при наданні медичної допомоги, та медичного обслуговування, юридичних послуг та правочинів; г) у засобах масової інформації та книгодрукуванні; г) у закладах культури, під час культурних та спортивних заходів; д) при позначенні топонімів, у рекламі, при виготовленні вивісок і табличок; е) у діяльності організацій та суб'єктів господарювання приватної форми власності наданні інформації про їхні товари і послуги; 3) визначення стандартів державної мови; 4) порядок захисту державної мови, мов національних меншин, регіональних (міноритарних) мов.

До основних новел, які пропонуються законопроектом №1233, можна віднести:

- 1) визначення мовою меншини чи регіональною мовою (міноритарної меншини), лише мови 30% і більше населення територіальної громади;
- 2) визначення обов'язково переліку осіб, уповноважених на виконання функцій держави, місцевого самоврядування, які повинні володіти державною мовою, запровадження іспиту на володіння державною мовою. Згідно з законопроектом №1233, рівень володіння українською мовою, необхідний для того, щоб обійняти відповідну посаду, визначає Національна комісія зі стандартів

державної мови. Складання іспиту на рівень володіння українською мовою, необхідний для того, щоб обійняти відповідну посаду, здійснюється в Центрі української мови;

- 3) використання української мови у всіх сферах громадського життя, використання міноритарних мов і державної української мови за формулою «і/і», а не «або/або»;
- 4) встановлення штрафів за порушення законодавства у сфері застосування української мови;
- 5) скасування Закону України «Про засади державної мовної політики».

Виходячи зі змісту законопроекту №1233, його можна сприймати як такий, що повністю реалізує виборчу програму партії «Батьківщина», та значною мірою – партії «Свобода». Щодо законопроектів в частині скасування оподаткування на україномовне книговидання, аудіо- та відеопродукцію, програмне забезпечення, налагодження вітчизняного виробництва україномовного програмного забезпечення для державних установ, навчальних закладів і вільного продажу, наразі вони партією «Свобода» не представлені.

МІЖФРАКЦІЙНЕ ОБ'ЄДНАННЯ «За українську мову»

22 березня 2013 року у парламенті було створено міжфракційне об'єднання «За українську мову», до якого ввійшли:

- 3 депутата з УДАРу: М.Матіос, П.Розенко, Р.Чернега;
- бдепутатів з «Батьківщини»: Ю.Стець, О.Бригинець, В.Кириленко, В.Ар'єв, М.Княжицький, А.Павловський;
- 1 депутат з «Свободи»: Б.Бенюк;
- 2 самовисуванці Ю.Дерев'янку, О.Доній.

Головою об'єднання був обраний Олександр Доній.

9 квітня 2013 року група депутатів від фракцій опозиційних партій Ю.Стець, О.Бригинець, М.Княжицький, В.Бондаренко, В.Ар'єв (всі – «Батьківщина»), Б.Бенюк («Свобода»), («Батьківщина»), М.Матіос, П.Розенко (обидва – «УДАР»), О. Доній (самовисуванець) зареєстрували проект Постанови ВРУ «Про проведення парламентських слухань на тему: «Законодавче гарантування та практичне забезпечення статусу української мови як державної».

Як пояснили автори проекту постанови, дана ініціатива була викликана тим, що «починаючи з 2010 року, незважаючи на законодавче закріплення за українською мовою статусу державної, відбувається процес звуження сфери її застосування, що спричиняє соціальну напругу в суспільстві, породжує сепаратистські настрої, суперечить інтересам національної безпеки України та ставить під загрозу її суверенітет і державне самовизначення». Проте, дана постанова парламентом прийнята не була.

У Верховній Раді 7 скликання було апробовано і інші форми реалізації програмних положень щодо виконання «мовних» зобов'язань. Зокрема, фракція партії «Свобода» запровадила практику скандування «Українська!» під час виступів народних депутатів з трибуни парламенту російською мовою.

Разом з тим, на сьогодні треба визнати, що на реєстрації законопроектів з виконання мовних обіцянок дії опозиції завершилися.

Партії опозиції жодного разу не проводили масштабних парламентських дій – блокування трибуни, перешкоджання роботі парламенту – спрямованих на примушування Верховної ради України до скасування Закону України «Про засади державної мовної політики» та прийняття розробленого опозицією системного мовного закону.

САМОВИСУВАНЦІ ПО МАЖОРИТАРНИХ ОКРУГАХ

Обіцянки по врегулюванню «мовного питання» взяла на себе і низка мажоритарників. Так, однією з виборчих обіцянок кандидата у народні депутати по 88 виборчому округу (Івано-Франківська область) Олександра Донія було «скасування Закону України «Про засади державної мовної політики».

Після обрання він подав до ВРУ законопроект №2302 від 14.02.2013 «Про використання мов в Україні». У цьому законопроекті пропонується скасувати закон Колесніченка-Ківалова, а також запровадити нові засади використання мов в Україні. Зокрема, О.Доній пропонує надавати статус регіональній мові чи мові меншини лише тоді, коли меншина у адміністративно-територіальній одиниці складає більше 50%. Автор також пропонує такі новели щодо використання державної мови та мов меншин: у друкованих ЗМІ, що обслуговують потреби національних меншин, можуть використовуватися також мови національних меншин. Якщо наклад такого друкованого засобу масової інформації переважає 50 тисяч примірників, не менше половини його накладу повинно друкуватися державною мовою. У електронних засобах масової інформації, що обслуговують потреби національних меншин, загальний час трансляції українською мовою має бути не меншим 75% з 12 год. до 24 год. та не менше 90% від 24 год. до 12 год.

А також дві постанови:

- Проект Постанови №2296а від 13.06.2013 про 150-річчя Валуєвського циркуляру як ганебного акту, спрямованого на знищення української мови.
- Проект Постанови №2767 від 09.04.2013 про проведення парламентських слухань на тему: «Законодавче гарантування та практичне забезпечення статусу української мови як державної» (10 липня 2013 року).

Ще один самовисуванець-мажоритарник по 82 виборчому округу з Волинської області Ігор Палиця, який декларував у своїй виборчій програмі «захист української мови, як єдиної державної мови», розробив і подав до Верховної Ради України законопроект №1102 від 17.12.2012 «Про обов'язкове володіння і використання державної мови». Серед іншого, даним законопроектом встановлюється вимога проведення іспиту на знання мови посадовими особами органів публічної влади.

Але знову ж таки ініціативи законодавців-самовисуванців щодо внесення змін до чинного «мовного» законодавства не мали жодних проявів вольового провадження виборчих обіцянок.

Перелік всіх законодавчих ініціатив у ВРУ станом на 01 листопада 2013 року

№ законопроекту	Дата реєстрації	Назва акту	Суб'єкт подання	фракція
№1102	17.12.2012	Проект Закону «Про обов'язкове володіння і використання державної мови».	Палиця І.П.	позафракційний
№1113	18.12.2012	Проект Закону «Про внесення змін до Закону України «Про засади державної мовної політики» та інших законодавчих актів (щодо удосконалення державної мовної».	Колесніченко В.В.	ПР
№ 1190	29.12.2012	Проект Закону «Про визнання таким, що втратив чинність, Закону України «Про засади державної мовної політики».	Кириленко В.А.	ВОБ
№1190-1	23.01.2013	Проект Закону «Про визнання таким, що втратив чинність, Закону України «Про засади державної мовної політики»	Єремеев І.М., Івахів С.П.	позафракційний

№ 1260	11.01.2013	Проект Закону «Про внесення змін до Закону України «Про засади державної мовної політики» (щодо перевірки знань державної мови при зарахуванні на державну службу).	Балога В.І., Петьовка В.В., вже не депутат Балога П.І.	позафракційні
№1144	21.12.2012	Проект Закону «Про державну мову України».	М.Катеренчук	ВОБ
№1233	10.01.2013	Проект Закону «Про функціонування української мови як державної та порядок застосування інших мов в Україні».	Яворівський В.О. Матіос М.В. Фаріон І.Д. Ілленко А.Ю Бондаренко В.Д.	ВОБ УДАР ВОС ВОС ВОБ
№2302	14.02.2013	Проект Закону «Про використання мов в Україні».	Яценко А.В.	ПР
№2358	20.02.2013	Проект Закону «Про забезпечення державної підтримки заходів з розвитку та популяризації української мови та україномовної друкованої продукції».	Яценко А.В.	ПР
№2359	20.02.2013	Проект Закону «Про внесення змін до Податкового кодексу України (щодо забезпечення державної підтримки заходів з розвитку та популяризації української мови та україномовної друкованої продукції».	Яценко А.В.	ПР
№2826	17.04.2013	Проект Закону «Про внесення змін до статті 26 Закону України «Про засади державної мовної політики» (щодо мови маркування лікарських засобів).	Дзоз В.О.	ПР
№2296а	13.06.2013	Проект Постанови про 150-річчя Валуєвського циркуляру як ганебного акту, спрямованого на знищення української мови.	Бригинець О.М., Доній О.С.	ВОБ позафракційний
№2767	09.04.2013	Проект Постанови про проведення парламентських слухань на тему: «Законодавче гарантування та практичне забезпечення статусу української мови як державної» (16 .05.2013 року Проект не підтримано)	Доній О.С., Стець Ю.Я., Бенюк Б.М., Ар'єв В.І., Матіос М.В., Розенко П.В., Бригинець О.М., Княжицький М.Л., Бондаренко В.Д.	позафракційний ВОБ ВОС ВОБ ВОС УДАР ВОБ ВОБ ВОБ

ФУНДАЦІЯ «ВІДКРИТЕ СУСПІЛЬСТВО» ІНІЦІУЄ ЦИКЛ РЕГУЛЯРНИХ ПУБЛІКАЦІЙ ЩОДО ВИКОНАННЯ ПОЛІТИЧНИМИ СИЛАМИ ТА МАЖОРИТАНИКАМИ ПЕРЕДВИБОРЧИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ.

ПОСЛІДОВНА РОБОТА, ЧИ «ОКОПНЕ» ПРОТИСТОЯННЯ

Вибірковий підхід до виконання передвиборчих зобов'язань може стати на заваді довірі виборців до опозиційних політичних сил та дає можливість політичними опонентам звинуватити їх у порушенні конституційних принципів верховенства права та принципів бюджетної системи України, що зазначені в статті 7 Бюджетного кодексу України при розподілі коштів. Передвиборчі обіцянки щодо бюджетної децентралізації містилися в програмах опозиційних «Удару» та «Батьківщини». Чому ж досі не вдалося просунути у справі виконання цих принципово важливих передвиборчих зобов'язань?

Централізація влади та фінансових ресурсів є однією з ключових причин системного невиконання передвиборчих обіцянок політичними силами та зневіри виборців у можливості щось змінити на краще завдяки ініціативі на місцях. «Удар» та Об'єднана Опозиція «Батьківщина» у своїх передвиборчих обіцянках концентрували увагу на децентралізації бюджетного процесу, прозорості дотацій та субвенцій.

Чому це важливо для майбутнього України та опозиційних політичних сил ?

Чесність перед виборцями щодо виконання наданих передвиборчих зобов'язань є не лише запорукою довіри до політичної сили та її представників в мажоритарних округах, але й можливістю зберегти обличчя лідерам партій завдяки РЕАЛІЗМУ (уникнення обіцянок, які партія свідомо не може виконати), ЩИРОСТІ (ухилення від тез, які не плануються виконувати) та ПОСЛІДОВНОСТІ (уникнення гасел, які суперечать одне одному). Докладніше про методологію моніторингу парламентських політичних сил та депутатів-мажоритарників Фондація «Відкрите суспільство» можна почитати на сайті <http://www.osf.org.ua/parliament/>.

Більше того, опозиційні політичні сили, зокрема «Удар» та «Батьківщина», граючи на полі принципів та цінностей економічного лібералізму, за визначенням мали б дотримуватися принципів верховенства права та засад бюджетної системи України. Ідеї демократії дають змогу громадянам спитати політиків щодо виконання ними взятих зобов'язань, у тому числі зобов'язань, що стосувалися грошей громад або, як ще їх називають, публічних фінансів.

Існуюча зараз система міжбюджетних відносин не стимулює відповідальні бюджетні рішення місцевих керівників територій (міських голів, голів обласних рад та ОДА). Як наслідок, економічні успіхи регіону чи міста слабо пов'язані із доходами місцевих бюджетів. Більше цінується вміння губернатора області чи депутатів парламенту від певного округу лобювати на центральному рівні отримання потрібних дотацій чи субвенцій, аніж вміння наповнити місцевий бюджет та ефективно розподілити фінанси.

Така система сприяє тому, що завжди свої прорахунки можна списати на «колективну відповідальність» («рішення приймалося обласною чи міською радою») або на Київ («центр все у нас забирає»). Концентрація фінансового ресурсу на рівні центральних органів влади та обмеження фінансових повноважень навіть регіонів-донорів (зокрема, м. Києва), дозволяє центральній владі (Адміністрації Президента та Кабміну) тримати на «короткому ланцюгу» будь-якого міського голову завдяки «ручному» механізму розподілу дотацій та субвенцій з державного бюджету (до-

кладніше про ситуацію в м. Києві описано в статті «Голий король?», Дзеркало тижня, 30.08.2013 http://www.osf.kiev.ua/parliament/analytics/ZT_2013_1/). Звідси навіть «святий» міський голова не може виконати своїх зобов'язань перед виборцями через брак повноважень та фінансових ресурсів.

Тобто виходить чисто командна конструкція радянського штабу, за якої відповідального за неефективні рішення знайти неможливо. На виході суспільство (громада) отримують пасивність та споживацько-утриманські настрої серед регіональних еліт та їх міграцію до столиці. Таким чином, централізація влади та грошових ресурсів є однією з ключових причин системного невиконання передвиборчих обіцянок політичними силами та зневіри виборців у можливості щось змінити на краще завдяки ініціативі на місцях.

Що обіцяли «Удар» та «Батьківщина» щодо наповнення коштами місцевих бюджетів?

Серед передвиборчих обіцянок партії «Удар» зазначається: «Забезпечити коштами місцеві громади. Залишати 100% податку на доходи фізичних осіб, податку на землю та податку на нерухомість у громадах. Гарантувати, що перерозподіл надходжень від решти податків забезпечить фінансування потреб громади».

Аналогічну мету встановила і Об'єднана опозиція «Батьківщина», яка прагнула «повернутися до редакції Бюджетного кодексу, ухваленої 2009 року, яка передбачає створення фінансової основи для місцевого самоврядування: податок на доходи фізичних осіб і податок на землю в повному обсязі залишатимуться в місцевих бюджетах».

Як же «Удар» та «Батьківщина» виконують взяті передвиборчі зобов'язання?

Зазначені вище виборчі тези – підтвержені вимогами часу.

Дійсно, стаття 65 Бюджетного кодексу встановлює різні нормативи зарахування податку на доходи фізичних осіб для Києва (50%), Севастополя (100%), міст обласного значення (75%), сіл та селищ (25%). Але чому опозиція вирішила обмежитися Києвом? Тому що існує вірогідність виборів Київської ради? Ймовірно, така вибірковість стосовно Києва і дала козирі політичним опонентам апелювати до принципів загальної справедливості при розподілі коштів, а також висунути зауваження процедурного характеру, які в багатьох випадках можна було б усунути в робочому порядку.

Очевидно, що різні ставки зарахування податку з доходів фізосіб (25%, 50%, 75%), які залежать лише від типу населеного пункту є спрощеним підходом, що не враховує особливості господарської діяльності, валового регіонального продукту, продуктивності праці, природних умов, розташування міст і сіл України. Адже ті самі 25% мають абсолютно різний вплив на дохідну частину бюджетів у різних регіонах України.

Спростивши початкові умови розподілу коштів, влада мусить потім рахуватися з об'єктивною реальністю, і здійснювати майже в ручному режимі визначення обсягу і розподіл дотацій і субвенцій місцевим бюджетам, щоб виправити ситуацію. Хіба не легше поставити всіх у рівні умови із самого початку, залишивши цей податок повністю у складі доходів місцевих бюджетів? **Саме такий законопроект повинен був бути поданий від опозиційних сил.**

Однак виконання комплексних передвиборчих обіцянок щодо децентралізації, зниження рівня перерозподілу, прозорості дотацій та субвенцій чомусь наразі обмежилося бюджетом м. Києва. З цієї

метою представниками фракції УДАРу були подані законопроекти №1090 та 1090-1, фракції «Батьківщина» – № 1090-2, суть яких зводилася до відновлення нормативу відрахування до бюджету м. Києва 100% податку на доходи фізичних осіб, який діяв до грудня 2010 року.

Всі три законопроекти рекомендовані до відхилення бюджетним комітетом парламенту з наступних міркувань. По-перше, у Києві працює багато приїжджих, тому збільшення київського кошика доходів призведе до зменшення доходів інших міст і сіл. По-друге, зміна норм Бюджетного кодексу означає внесення змін до закону про державний бюджет, а їх не розробили. По-третє, збільшення доходів Києва призведе і до збільшення відрахувань до державного бюджету і часткового перерозподілу обсягів інших субвенцій і дотацій.

І це не дивно, оскільки аргументи «проти» цього пакету посиляються на ті самі принципи верховенства права та справедливості у розподілі коштів, які прагнула захистити опозиція у своїй передвиборчій програмі.

Зрозуміло, що в політичному порядку денному саме київське питання останнім часом загострилося, й тому знайшло своє відображення у законотворчому процесі. Однак, що важливіше: послідовне відстоювання інтересів виборців, чи політичне «окопне» протистояння?

ВАЖЛИВІСТЬ ВІДСТЕЖЕННЯ І КОНТРОЛЮ РЕЗУЛЬТАТІВ РОБОТИ ПАРЛАМЕНТСЬКИХ ФРАКЦІЙ І НАРОДНИХ ДЕПУТАТІВ, ОБРАНИХ В ОДНОМАНДАТНИХ ОКРУГАХ

Передвиборні програми обраних політичних партій і народних депутатів залишаються «бюрократичним папірцем» з довільною формою і змістом, формально необхідним у переліку документів для реєстрації учасників виборів до Верховної Ради. Обрані партії і депутати несуть політичну відповідальність за невиконання взятих ними передвиборних зобов'язань за класичною схемою зрілих політичних демократій – тільки у вигляді загрози їх не підтримки на наступних виборах.

Однак несформованість ідеологічно зрілих і відповідальних політичних інституцій, неувага переважної більшості громадян до передвиборних програм партій, кандидатів і депутатів та розвинені виборчі технології з їх високою маніпулятивною спроможністю роблять цей усталений механізм відповідальності політиків практично недієвим.

Завжди залишається висока вірогідність того, що парламентська партія або народний депутат, що не виконали свої основні передвиборні зобов'язання і забули про свої обіцянки, будуть... знову обрані до парламенту на наступних виборах і знову й знову не виконують публічно обіцяного.

Погортавши архіви передвиборних програм, з якими партії і кандидати в народні депутати обиралися в парламент, – знайдемо сотні невиконаних і знехтуваних обіцянок, які так і залишилися «на папері».

Традиційною стала практика надання партіями і кандидатами/депутатами економічно і політично нездійснених передвиборних зобов'язань, виконання яких неможливе через відсутність/нестачу необхідних бюджетно-фінансових та адміністративно-правових ресурсів. Ще однією ознакою передвиборних програм депутатів-мажоритарників є надання ними голосливих політичних обіцянок, виконання яких не узгоджується із реальними повноваженнями народного депутата, оскільки вони належать до компетенції органів місцевого самоврядування, вимагають місцевих рішень і значних видатків місцевих бюджетів. Чимало народних депутатів-мажоритарників пообіцяли виборцям побудувати в їхніх містах дороги й мости, школи і дитсадки, облаштувати житлові двори спортивними і дитячими майданчиками, відремонтувати під'їзди й оновити міський транспорт, і навіть – реалізувати програми реконструкції застарілих будинків в їх округах з наданням їхнім мешканцям нових квартир... Є також значна частина мажоритарників, які багато чого пообіцяли виборцям від імені своєї партії, але в парламенті особисто не працюють над виконанням обіцяного, ховаючись за колективною відповідальністю політичної сили, від якої їх було обрано.

Отже, як бачимо, існують цілком обґрунтовані і дуже високі загрози того, що численні передвиборні зобов'язання й обіцянки обраних партій і депутатів не будуть виконані, а сподівання сотень тисяч виборців, що голосували за обіцяні їм блага, не справдяться.

У такому разі нагляд і контроль з боку неурядових організацій за виборчим процесом і парламентською діяльністю народних обранців залишається єдиною пересторогою проти неправдивих обіцянок політиків та єдиним мірилом, через яке можна побачити: наскільки активно і ефективно народні обранці використовують надані їм виборцями владні повноваження для реалізації своїх передвиборних програм.

Методологія

Визначимо ключові для нашого аналізу речі.

Передвиборча обіцянка – положення у передвиборчій програмі партії (блоку), яким остання гарантує певну зміну у способі житті країні та її громадян у разі здобуття нею влади.

Діяльність при владі – набір публічних політик, які реалізуються певною політичною силою у період її доступу до ресурсу державної влади, зокрема, у парламентській більшості та в уряді.

Під час дослідження було охоплено значний масив офіційних документів. Для аналізу діяльності парламентарів основним джерелом інформації виступає база даних сайту Верховної Ради України (www.rada.gov.ua), зокрема, прийняті закони та законопроекти. Окремі сфери передвиборчих обіцянок (особливо економічна та соціальна) потребували залучення до аналізу статистичних даних та актів Кабінету міністрів. Крім того, у випадках, які потребували оцінки суспільної та експертної реакції чи перевірку реального функціонування певного закону, було застосовано мережеві медіа (авторські колонки, журналістські розслідування, аналітичні статті тощо).

Досліджуваний період охоплює діяльність депутатів-мажоритарників сьомого скликання Верховної Ради від початку її роботи, з 12 грудня 2012-го, до 12 листопада 2013 року.

Перш за все, усі обіцянки політичних партій було проаналізовано на предмет їх «чесності» – певний нормативний критерій, який поєднує у собі моральні засади із ідеєю відповідальності влади перед громадянами. Залучивши досвід закордонних науковців-політологів, ми розбили ідею чесності передвиборчій програми на три умовні критерії:

РЕАЛІЗМ – уникнення обіцянок, які вони свідомо не можуть дотримати. У нашому дослідженні очевидно утопічні або занадто абстрактні обіцянки було позначено як нереальні.

ЩИРІСТЬ – уникнення обіцянок, які не планується виконувати. Цьому критерію не відповідають зокрема ті обіцянки політичних партій, які не отримали формального вираження принаймні у формі законопроекту.

ПОСЛІДОВНІСТЬ – уникнення обіцянок, які суперечать одна одній. Винятком для цього критерію є непередбачувані обставини, зокрема, економічна криза, що дозволяє владі не дотриматися свого слова.

У фокусі дослідження перебувають законодавчі акти, ініційовані народними депутатами, які належать до певної фракції Верховної Ради України. Для зручності та наочності аналізу ми згрупували усі обіцянки (і, відповідно, нормативно-правові акти та їх проекти) у чотири умовні категорії. Назва категорії відповідає головному об'єкту регулювання (чи основного впливу) обіцянки.

Якщо певна обіцянка була реалізована, вона отримала статус **В** – «виконано»; якщо частково обіцяні результати були досягнуті, проте повної реалізації не відбулось – статус **ЧВ** «частково виконано». У протилежному випадку – статус **НВ** «не виконано».

Між словом і ділом: як мажоритарники Донецька виконують свої передвиборні обіцянки

Спорідненість

Зазвичай, популістські обіцянки не передбачають досягнення конкретних результатів, – і в цьому можна переконатися на прикладі донецьких мажоритарників.

За виключенням Т.Бахтєєвої, що подала 2 депутатських запити, решта народних депутатів не подали жодного депутатського запиту. Це свідчить про те, що депутати не ефективно використовують владні інструменти для реалізації своїх передвиборних програм з огляду на існування значних проблем на своїх виборчих округах. Особливо дивно таку пасивність спостерігати у «досвідченого» народного депутата усіх скликань (з 1990 року) Ю.Звягільського.

У двох народних депутатів з науковими ступеннями докторів наук – Ю.Звягільського і В.Ландика ефективність своїх представницьких функцій така ж низька, як і в решти народних депутатів.

У В.Ландика із 10 обіцянок, або швидше ідейно-політичних намірів, виконується лише дві.

У Ю.Звягільського із 7 обіцянок – жодна. При цьому, вони спільно взяли зобов'язання реалізовувати програму Президента «Україна для людей!», а єдиний, спільно поданий ними законопроект №2240а стосується відзначення 50-річчя Донецького заводу холодильників («Публічного акціонерного товариства НОРД»), яке очолює В.Ландик.

Т.Бахтєєва за рік взяла під опіку найбільше своїх обіцянок, і найбільше ініціювала законопроектів та проектів постанов, але до уваги варто брати той факт, що вона займає посаду Голови Комітету Верховної Ради України з питань охорони здоров'я, що наклало відбиток на її законотворчій роботі – переважно більшість законопроектів стосується саме цієї теми.

На службі у Партії

Рішенням XIV з'їзду 30.07.2012 р. Партія регіонів затвердила свою передвиборну програму «Від стабільності – до добробуту», якою запропонувала «виважену й реалістичну програму формування суспільства вільних та заможних громадян» і взяла на себе понад 50 конкретних соціально-економічних зобов'язань

Партія влади за результатами останніх парламентських виборів привела у Верховну Раду 72 народних депутати (за списком) та 113 депутатів-мажоритарників, обраних від ПР в одномандатних округах в різних регіонах і містах. У місті Донецьку, політичній столиці ПР, у всіх п'яти одномандатних округах (№№41-45) виборці обрали кандидатів від партії влади.

Часові рамки дослідження: перший рік роботи Донецьких депутатів-мажоритарників у ВРУ 7 скликання з 12 грудня 2012 року до 12 грудня 2013 року.

«МІЦНА СІМ'Я – ОСНОВА ЗДОРОВОГО СУСПІЛЬСТВА», «КОМФОРТНЕ ТА ДОСТУПНЕ ЖИТЛО»

З питань підтримки сім'ї і молоді, житло забезпечення молодих сімей та інших незахищених громадян, працевлаштування молодих спеціалістів, які пообіцяла в своїй програмі ПР (для цього навіть обіцяно будувати щорічно 100 тис. квартир), окремі донецькі мажоритарними взяли перед виборцями персональні зобов'язання, зокрема:

Олександр Бобков пообіцяв надати молоді державні гарантії на перше робоче місцеві, а молодим сім'ям – державні гарантії соціального захисту (не зрозуміло, правда, які саме). Більш конкретно виявилася його партія, що пообіцяла молодим сім'ям доступне житло завдяки державній іпотечі під 3% річних, за рахунок соціальних контрактів із роботодавцями, а також – збільшення вдвічі, порівняно з 2007 роком, допомоги при народженні дитини.

Тетяна Бахтєєва пообіцяла сприяти у наданні молодим спеціалістам пільгового житла, законодавчо забезпечити їм перше робоче місце, сприяти будівництву соціального житла, зокрема, шляхом здефлевання вартості іпотечних кредитів для молодих сімей.

Ці передвиборні зобов'язання, що вимагають значних бюджетних ресурсів, зазначеними народними депутатами не виконуються. Не зафіксовано фактів їх виконання і на загальнопартійному рівні – іншими народними депутатами від Партії регіонів.

«Освіта – інвестиції в майбутнє»

Для підтримки освіти, проголошеної ПР під гаслом «Освіта – інвестиції в майбутнє», донецький мажоритарник Валентин Ландик у своїй передвиборній програмі без жодних зобов'язань проголосив лише ідею про те, що треба створити якусь «освітню, пропагандистську, інформаційну систему, яка би забезпечувала громадян необхідними професійними навичками, кваліфікацією та знаннями». Більш конкретнішою виявилася Тетяна Бахтєєва, що зобов'язалася сприяти збільшенню бюджетних місць у вищих навчальних закладах.

У програмі її партії надана більш конкретна обіцянка – забезпечити держзамовлення щонайменше 75% місць у ВНЗ. Зазначимо, що сьогодні, відповідно до ч. 4 статті 23 Закону України «Про вищу освіту», обов'язкові обсяги держзамовлення у державних і комунальних ВНЗ складають не менше ніж 51%. Тобто бюджетне замовлення на вищу освіту обіцяно збільшити майже наполовину, на 24%, що вимагає значних фінансових ресурсів.

Зобов'язання не виконується ні Т.Бахтєєвою, ні іншими депутатами від Партії регіонів. Натомість відповідний законопроект №1121 подано 19.12.2012 р. представниками опозиції – групою народних депутатів від ВО «Батьківщина» (А.Павловський, О.Дубовой, В.Дубіль) про регулювання кількості бюджетних місць у державних і комунальних вищих навчальних закладах. А саме, передбачається збільшити кількість місць для студентів, прийнятих на перший курс навчання за державним замовленням у державних і комунальних вищих навчальних закладах, з 51% до 75 відсотків. На голосування не ставився.

Зауважимо, що Міністерство освіти і науки в 2013 році зменшило число бюджетних місць у провідних вишах за низкою спеціальностей. Водночас, за даними DT.UA, навчальним закладам, що не входять до числа провідних, держзамовлення було збільшено.

Не оминула увагою Т.Бахтєєва і проблему нестачі місць в дитячих садках: «Працюватиму над розв'язанням проблеми нестачі місць в дитячих садка». Щоправда, 1 серпня 2013 Міністерство охорони здоров'я України видало наказ про затвердження нових Державних санітарних норм і правил «Облаштування, обладнання, утримання дошкільних навчальних закладів та організація життєдіяльності дітей», що вступив в дію з 3 вересня 2013 р. Натомість, експерти вважають, що нові санітарні правила утримання дошкільних навчальних закладів не зможе виконати жоден з них, що ніяк не покращить проблему нестачі місць в дитсадках, а, навпаки, погіршить.

«Здоров'я людей – основа добробуту»

Для покращення якості медичних послуг під партійним гаслом «Здоров'я людей – основа добробуту», **Олександр Бобков** надав загально декларативну обіцянку забезпечувати виконання конституційного права на повноцінну, своєчасну та якісну медичну допомогу (хоча таке завдання належить до прямих обов'язків народного депутата). Валентин Ландик не менш популістично і без жодної конкретики задекларував важливість ідеї формування «якісної системи охорони здоров'я, здатної забезпечити тривале та здорове життя людей».

Однак масивний і фаховий блок зобов'язань у сфері медицини задекларовано у передвиборній програмі **Тетяни Бахтєєвої** – голови профільного парламентського комітету з питань

охорони здоров'я. Нею взято три передвиборних зобов'язання (щодо якості і доступності медичних послуг, розвитку профілактичної медицини, надання людям похилого віку безкоштовної якісної медичної допомоги, ліків і послуг з реабілітації, а також законодавчого забезпечення реального зниження цін на лікарські засоби). Два зі згаданих зобов'язань Т.Бахтєєвою частково виконуються: подано пакет законопроектів з цих питань. Взагалі не виконується – третє, найбільш соціально важливе, що стосується надання людям похилого віку безоплатного доступу до медичних послуг та ліків. Подібну обіцянку дала виборцям і ВО «Батьківщина», пообіцявши затвердити законом гарантований обсяг безкоштовних медичних послуг. **Ці обіцянки не виконуються парламентарями ні від партії влади, ні від опозиції.** До того ж, ПР пообіцяла також підняти середню зарплату лікарів до 8000 грн., а медперсоналу – до 5500 грн. Оскільки за даними Держкомстату, середня заробітна плата у сфері охорони здоров'я в грудні 2012 р. складала лише 2594 грн. (http://ukrstat.org/uk/operativ/operativ2012/gdn/Zarp_ek_m/zpm2012_u.htm) (у 2012 році середня заробітна плата у сфері медицини була на 27,3% нижчою за середній рівень по економіці, у цій сфері працює близько 225 тис. лікарів), то неважко обрахувати, що лише **одне обіцяне ПР підвищення зарплати для лікарського персоналу «коштує» орієнтовно 1 млрд. 216,35 млн. грн. додаткових бюджетних коштів.** Де дістати такі гроші в умовах існуючого спаду промислового виробництва та зростання у 3,4 рази (порівняно з минулим роком) дефіциту державного бюджету?!

Окремої уваги заслуговують передвиборні обіцянки головного «парламентського медика» Т.Бахтєєвої законодавчо забезпечити реальне зниження цін на лікарські засоби. ПР у своїй програмі пообіцяла знизити ціни на ліки першої необхідності на 30%. Лише впродовж цього року середня вартість однієї упаковки ліків в Україні, за даними дослідницької компанії Proxima Research, зростала на 11,5% – до 24,6 грн. За словами, члена тимчасової слідчої комісії ВРУ з питань розслідування діяльності Мінохоронздоров'я Павла Петренка, українці переплачують близько 1 млрд. грн. за імпортні медикаменти і головна причина полягає у надмірно ускладненій, корупційній процедурі державної реєстрації імпортованих лікарських засобів, внаслідок якої імпортери змушені сплачувати так званий «корупційний податок». Зазначимо, що комітет ВРУ з питань охорони здоров'я на чолі з Т.Бахтєєвою підтримав і направив на друге читання урядовий законопроект №2495, спрямований на ліквідацію обов'язковості реєстрації таких лікарських засобів у разі наявності патенту. У той же час, **повністю і з формальних підстав** відхилено законопроект №2432 про внесення змін до Закону України «Про лікарські засоби» (щодо моніторингу цін на лікарські засоби та виробництва медичного призначення), спрямований на зменшення вартості ліків. Оскільки цей законопроект подано групою опозиційних депутатів від ВО «Батьківщина», **можна зробити припущення, що при розгляді законопроектів з подібних питань у парламенті все ж звертається увага не лише на зміст проекту документу, а й на те, до якої політичної партії належать його ініціатори-депутати.**

«Забезпечені люди пенсійного віку»

З покращення пенсійного забезпечення, проголошеного в програмі ПР, персональні передвиборні зобов'язання взяв лише один донецький мажоритарник – **Тетяна Бахтєєва**, яка пообіцяла забезпечити пенсіонерам гідні пенсії відповідно до стажу та умов праці. При цьому, ПР пообіцяла ще й підвищити мінімальну пенсію на 20%, порівняно з прожитковим мінімумом. Оскільки встановлений прожитковий мінімум на цей рік складає 1108 грн., то для виконання цієї обіцянки **лише в цьому році потрібно додаткових 2,969 млрд. грн.**

Ці обіцянки Т.Бахтєєвої та її парламентської партії, що стосуються 13,4 мільйонів українських пенсіонерів, не виконуються – ні нею особисто, ні її однопартійцями, депутатами від ПР.

Цікаво, що у програмах двох донецьких мажоритарників пенсійного віку – 67-річного **Валентина Ландика** і 80-річного **Юхима Звягільський** – жодним словом не згадуються проблеми пенсійного забезпечення. Очевидно, при їхніх високих спеціальних пенсіях і матеріальній забезпеченості можна не задумуватися про те, як на Донеччині і загалом в Україні живе більше десятка мільйонів простих пенсіонерів.

«...запорука високих соціальних стандартів»

Питання підвищення соціальних стандартів, задеклароване ПР шляхом економічного зростання, відображене у передвиборній програмі лише одного донецького мажоритарника – **Тетяни Бахтєєвої**, яка зобов'язалася забезпечити чорнобильцям і афганцям дієву систему адресних соціальних пільг і допомоги, а також пообіцяла – у першочерговому порядку – ініціювати підвищення заробітних плат для працівників бюджетних установ. **Ці соціальні обіцянки перед виборцями нею за 12 місяців не виконуються, не зважаючи на те, що одна з них публічно задекларована, як першочергова.** З метою отримання додаткових бюджетних надходжень **Тетяна Бахтєєва** пообіцяла також сприяти запровадженню податку на розкіш, але нею ще не подано відповідного законопроекту на виконання цієї обіцянки.

Хоча застосування такого соціального податку лише стосовно заможних членів ПР дало б змогу створити добру фінансово-бюджетну основу для виконання цілої низки наданих партією влади соціальних обіцянок, що вимагають значних фінансових ресурсів і виглядають нереалістично у теперішніх умовах.

«Сучасна економіка»

Не зважаючи на те, що Донецьк є промислово розвиненим регіоном, а ПР у свою передвиборну програму включила цілий розділ обіцянок економічного характеру, донецькі мажоритарними взяли на себе мало економічних зобов'язань або чогось подібного до них. Утримався від економічних обіцянок навіть представник промислового сектора – директор Горлівського коксохімічного заводу **Олександр Бобков** (обмежився лише питаннями ЖКГ і соціального захисту). З усіх мажоритарників Донецька конкретну економічну обіцянку (ініціювати скорочення кількості органів, що надають підприємцям документи дозвільного характеру) надала лише **Тетяна Бахтєєва**. Щоправда, ця єдина конкретна економічна обіцянка народних обранців Донецька досі не виконується, не зважаючи на те, що на Донеччині зареєстрована найбільша в Україні кількість фізосіб-підприємців (понад 252 тис.), там загалом працює 7,64% від загальної кількості суб'єктів господарювання, а у сфері МСП зайнято понад 570 тис. громадян. Більше половини середніх підприємств Донеччини функціонує в місті Донецьк.

У цей дуже скромний економічний блок передвиборних обіцянок донецьких мажоритарників додали декілька своїх загальнодекларативних економічних ідей (без жодних конкретних зобов'язань) два заслужених промисловця і парламентських пенсіонери – доктор економічних наук Валентин Ландик і доктор технічних наук, професор Юхим Звягільський. Перший – у своїй програмі зазначив, як важливо «забезпечувати перехід до економічно ефективної та екологічно безпечної моделі економіки, максимально орієнтованої на реалізацію завдання розвитку людини». Другий – проголосив ідею «підвищення ощадливості, зниження енергоємності вітчизняних виробництв».

«Нове життя українського села»

Про оновлення життя українського села, яке пообіцяла ПР, з усіх донецьких мажоритарників згадав у своїй передвиборній програмі (на рівні майже наукових тез) лише **Юхим Звягільський**. Він наголосив на тому, як важливо «сприяти виробленню національних принципів підтримки різних галузей сільського господарства», «не допустити в країні недоліку продовольства й зробити продукцію сільського господарства конкурентоспроможною на світових ринках», а також «протидіяти розбазарюванню, розкраданню й неефективному використанню землі сільськогосподарського призначення», «удосконалювати способи зберігання і поглиблювати ступінь переробки сільськогосподарської продукції», «поліпшувати умови життя в сільських місцевостях».

Жодна з цих «правильних передвиборних тез» народним депутатом Ю.Звягільським поки що не виконується, зокрема, на рівні його законопроектної діяльності.

«Сильні регіони – процвітаюча держава»

Ще одні питання, відображені у передвиборних програмах донецьких мажоритарників, стосуються регіонального й місцевого розвитку, проголошеного в програмі ПР під гаслом **«Сильні регіони – процвітаюча держава»**. У цій сфері донецькими мажоритарниками найбільш повно задекларовано обіцянки з проблем ЖКГ. **Олександр Бобков** пообіцяв підвищити відповідальність виконавців ЖК-послуг за якість їх надання та збільшити виділення коштів з бюджету, що спрямовуються на житлово-комунальний сектор (**з двох обіцянок виконується лише одна, остання**). **Тетяна Бахтєєва** зобов'язалася вирішити проблеми ЖКГ, зокрема, забезпечити оновлення зношених комунікацій та ремонт будинків (**не має підтверджень виконання цієї обіцянки**). **Микола Левченко** зобов'язався ініціювати проведення системної програми модернізації житлово-комунального господарства та підтримувати залучення державних та приватних інвестицій в житлово-комунальне господарство, а також в інфраструктуру міст України (**зобов'язання не виконуються**).

Про місцеве самоврядування згадали два донецьких мажоритарники. **Олександр Бобков** пообіцяв сприяти його розвитку, а жителям округу дати можливість впливати на прийняття рішень з питань життєзабезпечення. **Валентин Ландик** зобов'язався не лише «створити нові моделі участі громадян у прийнятті життєво важливих управлінських рішень», а й забезпечити «достатні можливості громадянам, бізнесу та місцевим громадам брати участь та впливати на прийняття рішень щодо питань природокористування, економічних та соціальних питань». **За 12 місяців на виконання цих обіцянок згаданими народними депутатами не подано ні законопроектів, ні навіть жодного депутатського запиту.**

Зате дуже активно дбає про розширення повноважень органів місцевого самоврядування, зокрема, у фінансово-бюджетній сфері, колишній секретар Донецької міської ради, **Микола Левченко**. У свою передвиборну програму він на чільному місці вписав обіцянку «відстоювати інтереси міста Донецька та його мешканців при формуванні державного бюджету України». І справді він активно виконує її в парламенті: подав чотири законопроекти з цього питання (**правда, це єдина його обіцянка, яка ним виконується**). Серед законопроектного пакету Левченка – проект змін до Бюджетного кодексу (*стаття 65, частина друга*) (законопроект №2478а), згідно з якими у міських бюджетах м.Сімферополя та обласних міст (в тому числі Донецька) має залишатися 100% (замість чинних на сьогодні 75%) податку на доходи фізичних осіб. Але, якщо дійсно бути послідовним у справі фінансової підтримки розвитку місцевого самоврядування, то треба вносити зміни ще й у *частину першу статті 65* Бюджетного кодексу. І так само, як і для інших великих міст, усі 100% ПДФО (замість сьогоднішніх 50%) зали-

шати в бюджеті міста Києва, який є на сьогодні найбільшим донором державного бюджету. Однак, за вибірково-регіональним підходом М.Левченка, фінансова основа місцевого самоврядування в нашій державі чомусь створюється усюди, окрім столиці, де, лише за офіційними даними, мешкає 6,25% усього населення України.

Народний депутат Бахтеєва Тетяна Дмитрівна (обрана в одномандатному виборчому окрузі №42 міста Донецька)

Бахтеєва Тетяна Дмитрівна протягом року роботи в парламенті ініціювала 18 законопроектів та 26 проектів постанов.

78% напродукованих нею законопроектів пропонують норми, які складно віднести до тієї чи іншої обіцянки нардепа. В парламенті переймається переважно медициною. Один законопроект став законом (2265а, що спрямований на щодо збільшення видатків на утримання Державної установи «Національний інститут серцево-судинної хірургії імені М.М.Амосова Національної академії медичних наук України», які відводяться на виплати заробітної плати науковим співробітникам Національної академії медичних наук (7668,4 тис. грн.), а також проведення заходів щодо відзначення на державному рівні 100 річчя з дня народження Миколи Амосова (510 тис. грн.).

14 з поданих 18 законопроектів ніяк не узгоджується з обіцянками народного депутата, помічених в її передвиборній програмі 2012 року. Відповідно, на виборах Т.Бахтеєва конкурувала з НЕЩИРИМИ обіцянками та за рік відзначається НЕПОСЛІДОВНІСТЮ у своїй політичній кар'єрі та роботі у ВРУ (з 21-ї обіцянки а рік роботи в парламенті - тільки три щирі та послідовні).

Обіцянки, задекларовані у передвиборній програмі Т.Бахтеєвої розподілено на 5 блоків:

Перший масивний і фаховий блок зобов'язань стосується сфери медицини і є єдиним блоком тих обіцянок, яким депутат приділяла увагу. Чотири інших блоків - взагалі не виконуються. З трьох обіцянок в сфері медицини – третє, найбільш соціально важливе, що стосується надання людям похилого віку безоплатного доступу до медичних послуг та ліків, ще не було предметом виконання протягом першого року депутатства. Подібну обіцянку дала виборцям і ВО «Батьківщина», пообіцявши затвердити законом гарантований обсяг безкоштовних медичних послуг. Варто зазначити, що подібні **обіцянки не виконуються парламентарями ні від партії влади, ні від опозиції**.

Окремої уваги заслуговують передвиборні обіцянки головного «парламентського медика» Т.Бахтеєвої законодавчо забезпечити реальне зниження цін на лікарські засоби. ПР у своїй програмі пообіцяла знизити ціни на ліки першої необхідності на 30%. Лише впродовж цього року середня вартість однієї упаковки ліків в Україні, за даними дослідницької компанії Proxima Research, зросла на 11,5% – до 24,6 грн. За словами, члена тимчасової слідчої комісії ВРУ з питань розслідування діяльності Мінохоронздорів'я Павла Петренка, українці переплачують близько 1 млрд. грн. за імпортні медикаменти і головна причина полягає у надмірно ускладненій, корупційній процедурі державної реєстрації імпортованих лікарських засобів, внаслідок якої імпортери змушені сплачувати так званий «корупційний податок».

Зазначимо, що комітет ВРУ з питань охорони здоров'я на чолі з Т.Бахтеєвою підтримав і направив на друге читання урядовий законопроект №2495, спрямований на ліквідацію обов'язковості реєстрації таких лікарських засобів у разі наявності патенту. У той же час, повністю і з формальних підстав відхилено законопроект №2432 про внесення змін до Закону України «Про лікарські засоби» (щодо

моніторингу цін на лікарські засоби та виробу медичного призначення), спрямований на зменшення вартості ліків. Оскільки цей законопроект подано групою опозиційних депутатів від ВО «Батьківщина», можна зробити припущення, що при розгляді законопроектів з подібних питань у парламенті все ж звертається увага не лише на зміст проекту документу, а й на те, до якої політичної партії належать його ініціатори-депутати.

Додатково Т.Бахтєєва турбується про **фінансові результати проекту «InterMedicalEcoCity»**. Законопроектом 2038а Т.Бахтєєва спільно з іншими народними депутатами пропонує звільнення послуг, пов'язаних з реалізацією проекту «InterMedicalEcoCity» від оподаткування податком на додану вартість операції:

- з постачання устаткування та обладнання і комплектувальних виробів до них, що використовуються під час реалізації зазначеного проекту;
- з ввезення на митну територію України необхідних товарів в тому числі виробів медичного призначення, які використовуються виключно для забезпечення лікувально-діагностичної діяльності, у митному режимі імпорту, що не виробляються в Україні або виробляються в Україні, але не відповідають вимогам проекту.
- тимчасово, строком на 10 років звільнити від оподаткування прибуток, отриманий від надання послуг з медичної реабілітації в спеціалізованих реабілітаційних клініках, створених в межах проекту «InterMedicalEcoCity», та
- звільнити від сплати земельного податку суб'єкт господарювання за земельні ділянки, відведені в установленому порядку для спорудження об'єктів, передбачених проектом «InterMedicalEcoCity».

Протягом першого року роботи в парламенті Т.Бахтєєва подала два депутатських запити до Міністерство охорони здоров'я України та Міністерство соціальної політики України щодо вчинення відповідних дій посадовими особами направлених на забезпечення реалізації конституційного права громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, на охорону їх життя і здоров'я.

Аналіз передвирорних обіцянок народного депутата України Бахтєвої Тетяни Дмитрівни (обраної в одномандатному виборчому окрузі №42 міста Донецька)

№	Обіцянка	Реалізм	Щирість	Послідовність	Статус	Примітка
1	У разі обрання мене народним депутатом, буду підтримувати курс на євроінтеграцію та позаблоковий статус України.	+	-	-	НВ	Конкретні ініціативи відсутні.
Щоб медицина в нашій державі і регіоні була якісною та доступною.						
2	Забезпечу максимальне охоплення населення профілактичними оглядами та диспансеризацією з метою раннього виявлення захворювань.	+	+	+	НВ	Законопроекти 2262а (співавтор Бахтєєва Т.Д.), 2461 (співавтор Бахтєєва Т.Д.) передбачають посилення профілактичних заходів з метою запобігання захворюванням; Вручено подання комітету про розгляд.

3	Законодавчо забезпечу реальне зниження цін на лікарські засоби.	+	+	+	НВ	Проект Закону 2227 (щодо ... забезпечення ... доступними лікарськими засобами) Прийнято в першому читанні. Проект Закону 2475а щодо зменшення вартості лікарських засобів для населення Вручено для ознайомлення. Обидва вищезазначені проекти зменшують податковий тиск на постачальників деяких ліків, який не обов'язково призведе до зменшення ціни для кінцевого споживача.
4	Людям похилого віку – безкоштовна якісна медична допомога, ліки, послуги з реабілітації.	+	-	-	НВ	Конкретні ініціативи відсутні.
Щоб Донецьк був сучасним та комфортним для життя містом.						
5	Першочерговими завданнями є оновлення зношених комунікацій та ремонту будинків, створення затишних і освітлених прибудинкових територій із облаштуванням дитячих та спортивних майданчиків.	+	-	-	НВ	Конкретні ініціативи відсутні.
6	Будуть вирішені питання збільшення зелених насаджень, застосування жорстких обмежень щодо роботи екологічно шкідливих підприємств.	+	-	-	НВ	Конкретні ініціативи відсутні.
7	Нашими спільними зусиллями регіон отримає чисте повітря, воду і землю!	+	-	-	НВ	Конкретні ініціативи відсутні.
Щоб у нас була дієва система турботи про пенсіонерів та людей праці.						
8	Першочергово буду ініціювати підвищення заробітних плат для працівників бюджетних установ.	+	-	-	НВ	Конкретні ініціативи відсутні.
9	Пенсіонерам - гідні пенсії відповідно до стажу та умов праці.	+	-	-	НВ	Конкретні ініціативи відсутні.
10	Літнім людям - умови для повноцінного життя, культурного відпочинку та оздоровлення.	+	-	-	НВ	Конкретні ініціативи відсутні.
11	Чорнобильцям і афганцям - дієва система адресних соціальних пільг та допомоги.	+	+	+	НВ	Депутатський запит 11/10-521 щодо вчинення відповідних дій посадовими особами направлених на забезпечення реалізації конституційного права громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, на охорону їх життя і здоров'я.
12	Ініціюю скорочення кількості органів, що надають підприємцям документи дозвільного характеру.	+	-	-	НВ	Конкретні ініціативи відсутні.
13	Податок на розкіш стане ефективним джерелом наповнення бюджету.	+	-	-	НВ	Конкретні ініціативи відсутні.

Щоб наша молодь була впевнена у завтрашньому дні і майбутньому своїх сімей.						
14	Буду сприяти у будівництві соціального житла, запровадженні механізму здешевлення вартості іпотечних кредитів для молодих сімей.	+	-	-	НВ	Конкретні ініціативи відсутні.
15	Домагатимусь збільшення бюджетних місць у вищих навчальних закладах.	+	-	-	НВ	Конкретні ініціативи відсутні.
16	Працюватиму над розв'язанням проблеми нестачі місць в дитячих садках.	+	-	-	НВ	Конкретні ініціативи відсутні.
17	Молодим спеціалістам - пільгове житло та законодавчо забезпечене перше робоче місце.	+	-	-	НВ	Конкретні ініціативи відсутні. 24 жовтня 2012 року Кабмін затвердив Державну програму забезпечення молоді житлом на 2013-2017 роки.
Щоб в Україні утверджувалися гуманітарні цінності.						
18	Домагатимусь ремонту приміщень закладів культури та відпочинку.	+	-	-	НВ	Конкретні ініціативи відсутні.
19	Забезпечу збільшення мережі гуртків для розвитку творчих здібностей дітей.	+	-	-	НВ	Конкретні ініціативи відсутні.
20	Підтримую законодавче закріплення права вільного користування регіональними мовами, як невід'ємного права громадян України.	+	-	-	НВ	Конкретні ініціативи відсутні.
21	Для вирішення проблем містами - депутати всіх рівнів - працюємо єдиною командою, реалізуючи Програму Президента України «Україна для людей».	+	-	-	НВ	Конкретні ініціативи відсутні.

Народний депутат Бобков Олександр Михайлович
(обраний в одномандатному виборчому окрузі №41 міста Донецька)

Народний депутат **Бобков Олександр Михайлович** ініціював 6 законопроектів за рік роботи в парламенті та 2-а проекти Постанов.

50% напродукованих депутатом законопроектів складно віднести до тієї чи іншої обіцянки нардепа. В парламенті він переймається переважно житловою політикою. Одна ініціатива, що ніяк не була відображена в передвиборчій програмі 2012 року була схвалена (постанова 3111, про відзначення 100-річчя з дня народження Євгена Березняка).

Всього депутатом Бобковим О.М. взято 15 передвиборчих зобов'язань, майже половина з яких (7 обіцянок) - є ПОПУЛІСТСЬКИМИ та такими, що не відповідають повноваженням народного депутата, а належать до компетенції влади місцевого рівня, 14 обіцянок за рік оцінено як НЕЩИРІ, так як не знайшли відображення у депутатській роботі у стінах ВРУ. Депутат ініціював за рік роботи в парламенті 7 законопроектів. У стані часткового виконання перебуває дві обіцянки. Таким чином річна діяльність покрила частково лише 13% обіцяного політиком перед виборцями Пролетарського і Будьоннівського районів міста Донецька, 2-і з 6-ти законодавчих ініціатив присвячені темі житлової політики.

Протягом року депутат опікувався: створення сприятливих умов для реалізації складової Національного проекту «Місто майбутнього» - проекту «InterMedicalEcoCity», внесенням змін до Державного бюджету України на 2013 рік щодо реалізації Державної соціально-економічної програми будівництва (придбання) доступного житла на 2010-2017 роки, внесенням змін до Державного бюджету України на 2013 рік щодо реалізації Загальнодержавної програми реформування і розвитку житлово-комунального господарства на 2009-2014 роки, регулюванням містобудівної діяльності» (щодо зарахування витрат на будівництво інженерно-транспортної інфраструктури в якості пайового внеску), унормуванням збереження ґрунтового покриву земельних ділянок та формуванням основних засад державної житлової політики.

Не зважаючи на те, що Донецьк є промислово розвиненим регіоном, а ПР у свою передвиборчу програму включила цілий розділ обіцянок економічного характеру, Олександр Бобков утримався від економічних обіцянок, хоча він навіть представник промислового сектора – директор Горлівського коксохімічного заводу.

Аналіз передвиборчих обіцянок народного депутата України
Бобкова Олександра Михайловича
(обраного в одномандатному виборчому окрузі №41 міста Донецька)

№	Обіцянка	Реалізм	Щирість	Послідовність	Статус	Примітка
У соціальній сфері вирішити наступні завдання:						
1	Як депутат Верховної Ради України, я буду брати активну участь у подальшому вирішенні соціально-економічних проблем округу, регіону, держави. Втілювати у життя положення передвиборчої програми Президента України В. Ф. Януковича «Україна для людей!» та програмні засади Партії регіонів.	+	+	+	НВ	Втілення програмного положення 2.3 Доступне житло Президента України В.Януковича. Проект Закону 2553а (співавтор Бобков О.М.) про внесення змін до Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності» (щодо зарахування витрат на будівництво інженерно-транспортної інфраструктури в якості пайового внеску) покликаний сприяти будівництву необхідних соціально-економічних об'єктів. Вручено подання комітету про розгляд.

2	На зовнішньополітичній арені я підтримую та виступаю за політику відкритості та добросусідства, за збереження позаблокового статусу України, що є гарантією безпеки держави та громадян України.	+	-	-	НВ	Відслідковується.
3	Україна – це європейська країна, тому вважаю стратегічним зовнішньополітичним напрямом нашої країни євроінтеграцію.	+	-	-	НВ	Відслідковується.
Основна моя увага буде приділена вирішенню нагальних проблем Пролетарського і Будионівського районів, а саме:						
4	труднощі з працевлаштуванням, у зв'язку із закриттям шахт і підприємств в районах;	-	-	-	НВ	Конкретні ініціативи відсутні.
5	недостатня якість комунальних послуг, освітлення вулиць та мікрорайонів, транспортного обслуговування;	-	-	-	НВ	Конкретні ініціативи відсутні.
6	перебої із водопостачанням;	-	-	-	НВ	Конкретні ініціативи відсутні.
7	низький рівень медичного обслуговування;	-	-	-	НВ	Конкретні ініціативи відсутні.
8	відсутність спортивних і дитячих майданчиків та багато іншого.	-	-	-	НВ	Конкретні ініціативи відсутні.
9	Я буду прагнути до збільшення виділення коштів з бюджету, що спрямовуються на житлово-комунальний сектор, а також розгортання повноцінного державно-приватного партнерства в цій сфері та впровадження відповідальності виконавців послуг за якість їх надання.	-	-	-	НВ	Законопроект 2462а (співавтор Бобков О.М.) щодо реалізації Загальнодержавної програми реформування і розвитку житлово-комунального господарства на 2009-2014 роки, передбачає збільшення на 400 млн.грн. бюджетного фінансування програм у сфері ЖКГ – бюджетні програми «Питна вода України», «Реалізація пілотних проектів у сфері житлово-комунального господарства». Станом на 20 грудня 2013 проект все ще в статусі «Надано для ознайомлення».
10	Як депутат я буду зобов'язаний контролювати, щоб конституційна норма про право кожного на повноцінну, своєчасну та якісну медичну допомогу виконувалася.	-	-	-	НВ	Конкретні ініціативи відсутні.
11	З метою створення робочих місць, готовий використовувати свій досвід і знання - як ефективно залучити інвестиції для підприємств наших районів, допомогти підприємцям розширити свій бізнес, відкрити нові ринки збуту продукції для виробників.	+	-	-	НВ	Конкретні ініціативи відсутні.

12	Молодь повинна з упевненістю дивитися в майбутнє, мати державні гарантії на перше робоче місце і соціальний захист молодій сім'ї.	+	-	-	НВ	Конкретні ініціативи відсутні.
13	Школи не повинні мати потребу в коштах, навчальний процес повинен і може відповідати найвищим сучасним вимогам. Я буду добиватися, щоб слова про підвищення якості освіти не були простим гаслом чиновників, а національні меншини мали можливість вільно використовувати рідну мову.	+	-	-	НВ	Конкретні ініціативи відсутні.
14	Ми повинні дихати чистим повітрям і пити чисту воду. При відповідному законодавчому забезпеченні та нашому спільному прагненні ми в змозі подолати проблеми екології в Пролетарському і Будьонівському районах найкраще. І ми зробимо це. Продовжимо розробку природного ландшафту Богодухівської балки, збільшимо площу зелених насаджень, нейтралізуємо джерела шкідливих викидів.	+	-	-	НВ	Конкретні ініціативи відсутні.
15	Кожен житель округу повинен мати можливість впливати на прийняття рішень з питань життєзабезпечення. Я був і залишаюся прихильником зміцнення місцевого самоврядування та розвитку самоорганізації, а значить буду прагнути до розвитку взаємодії різних рівнів влади з метою наближення нас до повноцінної реалізації всього потенціалу місцевої ініціативи.	+	-	-	НВ	Конкретні ініціативи відсутні.

Народний депутат Ландик Валентин Іванович
(обраний в одномандатному виборчому окрузі №43 міста Донецька)

Ландик Валентин Іванович ініціював за рік роботи в парламенті 6 законопроектів та 1 проект Постанови.

50% поданих законопроектів ніяк не узгоджується з обіцянками народного депутата, помічених в його передвиборній програмі 2012 року.

Народний депутат конкурував з НЕЩИРИМИ обіцянками та відзначається НЕПОСЛІДОВНІСТЮ у своїй політичній кар'єрі та роботі у ВРУ (10 обіцянок, з них тільки три щирі та дві послідовні).

Народний депутат протягом року через внесені законопроекти опікувався:

1) попередженням правопорушень прав населення при створенні ОСББ, та запропонував норми, що уточнюють порядок видачі довіреності уповноваженій особі власника спільного майна у багатоквартирному будинку та величину кворуму установчих зборів такого об'єднання (далі – ОСББ). На думку суб'єкта права законодавчої ініціативи, його прийняття «сприятиме попередженню правопорушень при створенні ОСББ, захисту прав громадян у системі житлово-комунального господарства та благоустрою, подальшому створенню населенням ОСББ, росту чисельності ОСББ».

2) посиленням соціального захисту дітей, позбавлених батьківського піклування, згідно з якими пенсії у зв'язку з втратою годувальника виплачуватимуться у повному розмірі за період перебування на повному державному утриманні не тільки дітям – сиротам (як це передбачено чинною редакцією), а й дітям, які позбавлені батьківського піклування;

3) внесенням змін Державного бюджету України на 2013 рік щодо спрямування доходів від підвищення акцизного податку на пиво на будівництво сучасного лікувально-діагностичного комплексу Національної дитячої спеціалізованої лікарні «ОХМАТДИТ»;

4) внесення змін до Податкового кодексу України (щодо підвищення ставок акцизного податку на пиво);

5) системою моніторингу виробництва, постачання, транспортування, споживання та оплати за паливно-енергетичні ресурси і комунальні послуги;

6) відзначенням 50-річчя Донецького заводу холодильників (нині «Публічне акціонерне товариство НОРД»);

7) та внесенням змін до Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» (щодо присвоєння поштової адреси об'єктам нерухомого майна).

**Аналіз передвиборних обіцянок народного депутата України
Ландика Валентина Івановича**

(обраного в одномандатному виборчому окрузі №43 міста Донецька)

№	Обіцянка	Реалізм	Щирість	Послідовність	Статус	Примітка
1	Основа моєї передвиборної програми – це «Стратегія сталого розвитку України на 2012-2022 роки», яка спрямована на реалізацію Програми Президента України В.Януковича «Україна для людей!»...	+	+	+	НВ	Проект Закону 2205 прирівнює дітей, позбавлених батьківського піклування, до сиріт щодо пенсії. Вручено подання комітету про розгляд Проект Закону 3805 розроблено на виконання пункту 10 Протокольного рішення розширеного засідання Комітету з економічних реформ при Президенті України та Щорічного Послання Президента України до Верховної Ради України «Про внутрішнє та зовнішнє становище України в 2013 році».

2	Створення освітньої, пропагандистської, інформаційної системи, яка би забезпечувала громадян необхідними професійними навичками, кваліфікацією та знаннями, які би давали їм можливість пристосовуватись до мінливих економічних умов.	-	-	-	НВ	Обіцянка неконкретна. Відповідні особи законопроекти відсутні.
3	Формування якісної системи охорони здоров'я, здатної забезпечити тривале та здорове життя людей.	+	+	+	НВ	Законопроект 2875 (Ландик В.І. у складі групи депутатів-ініціаторів) передбачає внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2013 рік» (щодо спрямування доходів від підвищення акцизного податку на пиво на будівництво сучасного лікувально-діагностичного комплексу Національної дитячої спеціалізованої лікарні «ОХМАТДИТ»)
4	Перехід до економічно ефективної та екологічно безпечної моделі економіки, максимально орієнтованої на реалізацію завдання розвитку людини.	-	-	-	НВ	Обіцянка неконкретна. Відповідні особи законопроекти відсутні.
5	Створення умов для безпечного, здорового і комфортного проживання людини – головної цілі розвитку та найважливішого ресурсу розвитку.	-	-	-	НВ	Обіцянка неконкретна. Відповідні особи законопроекти відсутні.
6	Створення нових моделей участі громадян у прийнятті життєво важливих управлінських рішень.	-	-	-	НВ	Обіцянка неконкретна. Відповідні особи законопроекти відсутні.
7	Забезпечення достатніх можливостей громадянам, бізнесу та місцевим громадам брати участь та впливати на прийняття рішень щодо питань природокористування, економічних та соціальних питань, та умов проживання людини на території місцевої громади.	-	-	-	НВ	Обіцянка неконкретна. Відповідні особи законопроекти відсутні.
8	Широке використання рідної мови на територіях компактного проживання національної меншості.	-	-	-	НВ	Обіцянка неконкретна. Відповідні особи законопроекти відсутні.
9	Формування зовнішньополітичними засобами сприятливих умов для реалізації стратегічних євроінтеграційних цілей розвитку України та трансформація України на повноцінного суб'єкта глобальних політичних та економічних процесів.	-	-	-	НВ	Обіцянка неконкретна. Конкретні факти виконання обіцянки відсутні. Ландик В.І. не брав участь у голосуванні законопроектів, пов'язаних з реалізацією стратегічних євроінтеграційних цілей розвитку України.
10	Позаблоковий статус України – гарантія безпеки держави та громадянина.	+	-	-		Відслідковується.

Народний депутат Левченко Микола Олександрович
(обраний в одномандатному виборчому окрузі №44 міста Донецька)

Левченко Микола Олександрович ініціював за рік роботи в парламенті 12 проектів законів.

33% напродукованих депутатом законопроектів пропонують норми, які складно віднести до тієї чи іншої обіцянки (4 з поданих 12 законопроектів ніяк не узгоджується з обіцянками, поміченими в його передвиборній програмі 2012 року). Програма М.Левченка була відносно скупа на обіцянки. Його програма містить лише 7 пунктів, прописані загальними фразами. На рахунку депутата немає жодного депутатського запиту.

М.Левченко протягом року активно він дбав про розширення повноважень органів місцевого самоврядування, зокрема, у фінансово-бюджетній сфері. Колишній секретар Донецької міської ради у свою передвиборну програму вписав обіцянку «відстоювати інтереси міста Донецька та його мешканців при формуванні державного бюджету України». І справді він активно виконує її в парламенті: подав чотири законопроекти з цього питання (правда, це мало не єдина його обіцянка, яка ним виконується). Проект Закону 2478а спрямований на збільшення частини податку на доходи фізичних осіб, яка надходить до міста, згідно з якими у міських бюджетах м.Сімферополя та обласних міст (в тому числі Донецька) має залишатися 100% (замість чинних на сьогодні 75%) податку на доходи фізичних осіб. І так само, як і для інших великих міст, усі 100% ПДФО (замість сьогоднішніх 50%) залишати в бюджеті міста Києва, який є на сьогодні найбільшим донором державного бюджету.

Законопроекти 2381, 2465а, 2479а спрямовані на врегулювання процедур і посилення відповідності й бюджетної дисципліни виконання місцевих бюджетів, розширення повноважень органів місцевого самоврядування у бюджетній сфері. Усі законопроекти знаходяться в комітетах ВР.

Оскільки протягом року жоден із законопроектів не прийнято, то за перший рік роботи в парламенті виконати обіцянки йому не вдалося.

Попри певну реалістичність його програмних обіцянок - ЩИРИМИ та ПОСЛІДОВНИМИ можна вважати лише проекти депутата, спрямовані на розвиток місцевого самоврядування та міста Донецька. Інші ж обіцянки, хоч і переважно реалістичні, залишаються невиконаними.

72% обіцянок народного депутата Миколи Левченка протягом року чекали своєї черги.

Народний депутат протягом року через внесені законопроекти опікувався:

1) впорядкування розселення громадян приватних жилих будинків у зв'язку з викупом земельних ділянок для потреб держави або місцевих громад;

2) внесенням доповнень в Бюджетний кодекс України щодо удосконалення казначейського виконання місцевих бюджетів;

3) внесенням змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо встановлення відповідальності за несвоєчасне казначейське виконання місцевих бюджетів;

4) внесенням змін до Бюджетного кодексу України щодо встановлення відповідальності органів, що здійснюють казначейське обслуговування бюджетних коштів, та їх керівників за використання їх співробітниками коштів місцевих бюджетів без згоди органів місцевого самоврядування;

5) унормуванням призначення на посаду, звільнення з посади та встановлення підзвітності керівників територіальних управлінь (відділів) органів внутрішніх справ Автономної Республіки Крим, областей, міст Києва і Севастополя;

**Аналіз передвиборчих обіцянок народного депутата України
Левченка Миколи Олександровича**
(обраного в одномандатному виборчому окрузі №44 міста Донецька)

№	Обіцянка	Реалізм	Щирість	Послі- довність	Статус	Примітка
1	Підтримувати здійснення реформ, передбачених програмою Президента України Віктора Януковича	+	+	+	В	Виконується в частині сприяння реформуванню бюджетних відносин (законопроекти 2381, 2382, 2465а, 2479а) та реформування податкової системи (законопроект 2546а (Левченко М.О.) щодо встановлення податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки)
2	Домогтися вирішення першочергових проблем селищ та мікрорайонів Петровського і Кіровського районів в місті Донецьку: освітлення вулиць, відсипку та асфальтування доріг, ремонт водопровідних та теплових мереж, ремонт житлового фонду	+	-	-	НВ	Конкретні факти виконання обіцянки відсутні
3	Відстоювати інтереси міста Донецька та його мешканців при формуванні державного бюджету України	+	+	+	В	Законопроекти 2381 (Левченко М.О.), 2382 (Левченко М.О.), 2465а (Левченко М.О.), 2479а (Левченко М.О.) спрямовані на врегулювання процедур і посилення відповідності й бюджетної дисципліни виконання місцевих бюджетів, розширення повноважень органів місцевого самоврядування у бюджетній сфері. Висновки головного комітету до законопроектів поки що відсутні. На голосування законопроекти ще не виносилися
4	Ініціювати проведення системної програми модернізації житлово-комунального господарства	+	-	-	НВ	Конкретні ініціативи відсутні
5	Підтримувати залучення державних та приватних інвестицій в житлово-комунальне господарство, а також в інфраструктуру міст України	+	-	-	НВ	Конкретні ініціативи відсутні
6	Організувати постійний зв'язок з виборцями, зокрема, постійну роботу громадських приймалень, щорічно звітувати на території округу	+	-	-	НВ	Конкретні факти виконання цієї обіцянки відсутні. З огляду на відсутність депутатських запитів зв'язок з виборцями є недостатнім
7	Безперервно стежити за виконанням та активно захищати права і свободи виборців, в тому числі – право на гідний рівень життя, право використовувати рідну мову, право на отримання якісної освіти та медичної допомоги	-	-	-	НВ	Народним депутатом Левченком М.О. не подано поки жодного депутатського запиту, в тому числі й щодо виконання цієї обіцянки

Народний депутат Звягільський Юхим Леонідович
(обраний в одномандатному виборчому окрузі №45 міста Донецька)

Народний депутат Звягільський Юхим Леонідович ініціював протягом першого року роботи в парламенті 1 законопроект та 1 проект Постанови.

100% обіцянок народного депутата залишаються нетронутими.

Господарник та народний депутат зі стажем, 80-річний Юхим Звягільський мав в своїй програмі 15 позицій. Проте законодавчі ініціативи щодо кожної з них відсутні.

За рік роботи депутатом він вніс лише дві ініціативи. Одна з них – у співавторстві ще з трьома депутатами про відзначення 50-річчя Донецького заводу холодильників. Друга - проект Закону про регулювання у сфері енергозбереження, внесений спільно ще з двома народними депутатами, був розглянутий комітетами ВР, але до порядку денного пленарних засідань не включений. Відносно практично усіх пунктів програми пана Звягільського конкретні законодавчі ініціативи відсутні. Тож його обіцянки також можна охарактеризувати як НЕЦІРІ і НЕПОСЛІДОВНІ, а ефективність роботи по виконанню обіцяного – низькою.

Аналіз передвиборних обіцянок народного депутата України
Звягільського Юхима Леонідовича
(обраного в одномандатному виборчому окрузі №45 міста Донецька)

№	Обіцянка	Реалізм	Щирість	Послідовність	Статус	Примітка
1	Зосереджу зусилля на реалізації Програми Президента України В. Януковича «Україна для людей!»	+	-	-	НВ	Відсутні конкретні ініціативи з реалізації Програми Президента України.
2	зокрема, позаблокового статусу України, як гарантії безпеки держави і її громадян	+	+	+	НВ	Відслідковується.
3	використання рідної мови на територіях компактного проживання національних меншин	+	-	-	НВ	Конкретні ініціативи відсутні.
4	та євроінтеграції, як стратегічного зовнішньополітичного вектора України.	+	-	-	НВ	Конкретні ініціативи відсутні.
5	Для цього варто повністю використовувати наявні в Україні енергетичні ресурси, насамперед, зосередити зусилля на розвиток існуючих і освоєння нових технологій і способів видобутку природного газу, у т.ч. на морському шельфі й з газоносних піщаників, запаси яких за прогнозами досить значні.	+	-	-	НВ	Конкретні ініціативи відсутні.
6	Одночасно треба всіляко підвищити ощадливість, знизивши енергоємність наших виробництв, що сьогодні є однієї з найбільш витратних у світі.	+	-	-	НВ	Конкретні ініціативи відсутні.

7	Необхідно виробити власні принципи підтримки різних галузей сільського господарства з урахуванням регіональних особливостей і вирішити при цьому два головні завдання: не допустити в країні недоліку продовольства й зробити продукцію сільського господарства конкурентоспроможною на світових ринках.	+	-	-	НВ	Конкретні ініціативи відсутні.
8	Розбазарювання, розкрадання й неефективне використання землі сільськогосподарського призначення повинне розглядатися як економічний злочин і припинятися.	+	-	-	НВ	Конкретні ініціативи відсутні.
9	Потрібно всіляко підвищувати родючість земель. Удосконалювати способи зберігання й поглиблювати ступінь переробки сільськогосподарської продукції. Підвищувати обсяги виробництва засобів захисту рослин, надійність сільськогосподарської техніки й устаткування. Здобувати передові технології переробки продукції вирощування. Поліпшувати умови життя в сільських місцевостях.	+	-	-	НВ	Конкретні ініціативи відсутні.
10	Потрібно розвивати всі напрямки науки, створювати власні технології й технічні засоби, зацікавлювати в цьому наукові колективи. Залучати до наукових досліджень кредитоспроможних інвесторів, створювати технопарки й т.п.	+	-	-	НВ	Конкретні ініціативи відсутні.
11	Все намічене не принесе належного ефекту, якщо ми не направимо максимум зусиль на боротьбу з тіньовою економікою й корупцією. Ця боротьба повинна бути твердою й жорсткою. Зменшення корупції хоча б наполовину дозволить вирішити багато проблем уже сьогодні. Але оскільки корупція має властивість самовідроджуватися, боротьба з нею повинна стати постійною.	+	-	-	НВ	Конкретні ініціативи відсутні.

12	Як народний депутат від одномандатного округу протягом місяця після обрання завершу розробку комплексного плану діяльності депутатського корпусу Київського одномандатного округу №45, який врахує накази виборців, висловлені на зустрічах з кандидатом у депутати, думки депутатів й керівників місцевих громад.	+	-	-	НВ	Конкретні ініціативи відсутні. Конкретні факти виконання обіцянки відсутні. Депутатом Звягільським Ю.Л. на момент оприлюднення аналітичного матеріалу не подано жодного депутатського запиту.
13	контроль за діяльністю служб єдиного замовника виконавчих органів округу	+	-	-	НВ	Конкретні ініціативи відсутні.
14	підвищення рівня контролю виконання скарг і пропозицій виборців	+	-	-	НВ	Конкретні ініціативи відсутні.
15	подальше оснащення засобами діагностики й лікування дитячої міської лікарні №1	+	-	-	НВ	Конкретні ініціативи відсутні.